

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ, ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Πτυχιακή Εργασία

ΤΙΤΛΟΣ: Μετάφραση και σχολιασμός αποσπάσματος από το βιβλίο: «Μεθ'Ορμής Ακαθέκτου: Επίτομη Ιστορία του Πολεμικού Ναυτικού 1821-1945» του ιστορικού και Υποπλοιάρχου (Ο) Παναγιώτη Γέροντα ΠΝ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΙΤΡΑΗ

(Ξ2015105)

ΕΠΟΠΤΕΣ: ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΛΙΒΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΙΚΑΛΑ 2023

«Μετάφραση και σχολιασμός αποσπάσματος από το βιβλίο: «Μεθ'Ορμής
Ακαθέκτου: Επίτομη Ιστορία του Πολεμικού Ναυτικού 1821-1945» του
ιστορικού και Υποπλοιάρχου (Ο) Παναγιώτη Γέροντα ΠΝ»

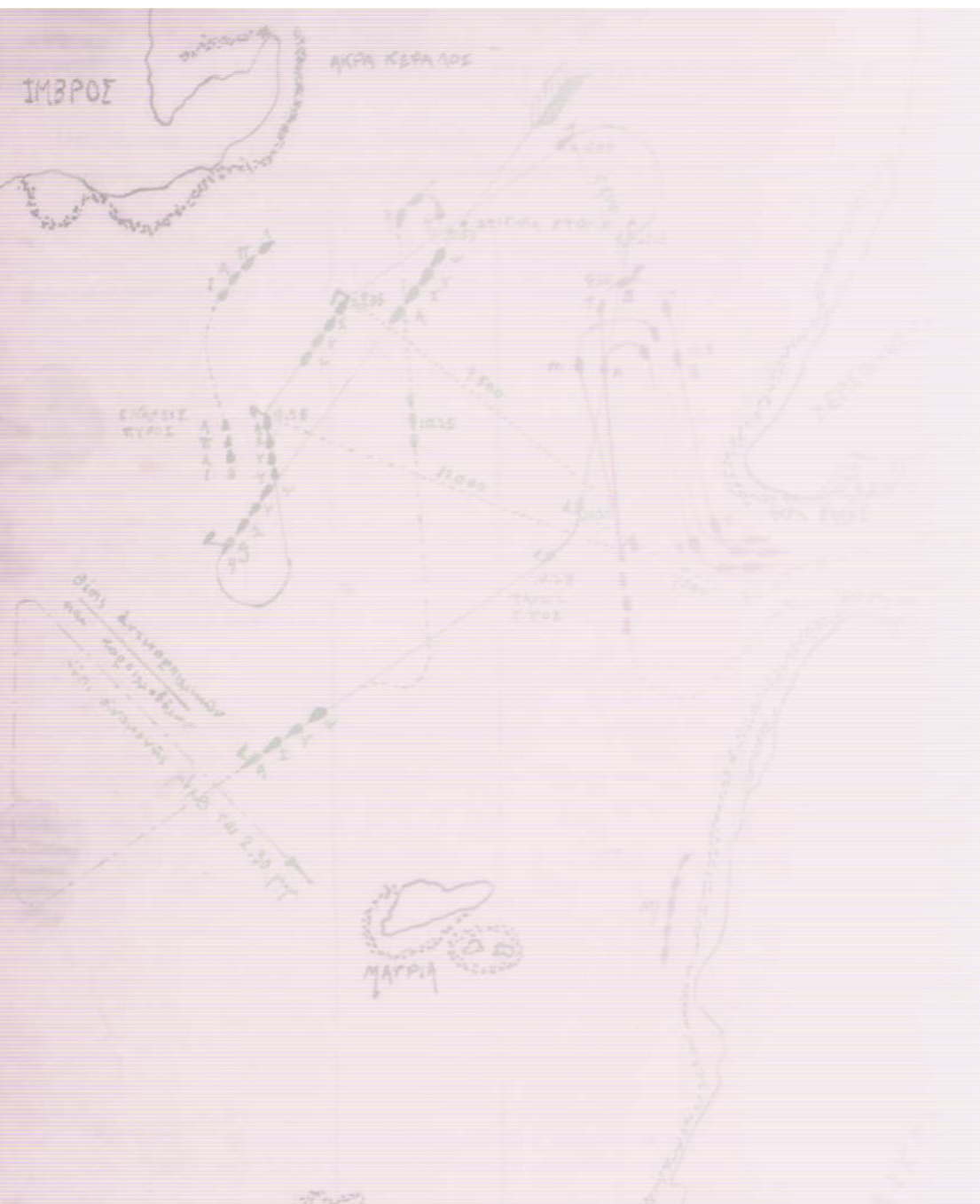
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο πλαίσιο της φοίτησής μου στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας, εκπονήθηκε η παρούσα πτυχιακή εργασία, κατά το έτος 2023, με τίτλο: Μετάφραση και σχολιασμός αποσπάσματος από το βιβλίο: «Μεθ'Ορμής Ακαθέκτου: Επίτομη Ιστορία του Πολεμικού Ναυτικού 1821-1945» του επιτελή της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού και ιστορικού Υποπλοιάρχου (Ο) Παναγιώτη Γέροντα ΠΝ.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία ασχολείται με την σχολιασμένη μετάφραση αποσπάσματος του βιβλίου «Μεθ'Ορμής Ακαθέκτου: Επίτομη Ιστορία του Πολεμικού Ναυτικού 1821-1945» του επιτελή της Υπηρεσίας και ιστορικού Υποπλοιάρχου (Ο) Παναγιώτη Γέροντα ΠΝ. Συγκεκριμένα το απόσπασμα του βιβλίου που επιλέχθηκε προς μετάφραση αποτελεί τις πρώτες 18 σελίδες του βιβλίου στις οποίες περιλαμβάνεται εκτός του πρώτου κεφαλαίου, ο πρόλογος, η εισαγωγή και τα περιεχόμενα. Επιπλέον, έχουν μεταφραστεί οι λεζάντες που συνοδεύουν το φωτογραφικό υλικό του αποσπάσματος καθώς και οι υποσημειώσεις του συγγραφέα.

Το βιβλίο εξετάζει την εξέλιξη του Πολεμικού Ναυτικού μέσα από την πορεία του χρόνου. Εξιστορεί δηλαδή την εξέλιξή του από τον Τρινήσιο Στόλο της Επανάστασης του 1821 (Υδρα, Σπέτσες και Ψαρά) σε ένα σύγχρονο Πολεμικό Ναυτικό. Η αφήγηση είναι παραστατική και περιεκτική, δίχως δυσνόητα σημεία.

Σύμφωνα με το διαχωρισμό στα είδη των κειμένων της Καταρίνα Ράις όπως αναφέρει ο Munday στο βιβλίο του «Μεταφραστικές σπουδές: Θεωρίες και εφαρμογές» (2002), το κείμενο - πηγή αποτελεί πληροφοριακό κείμενο, στοχεύει δηλαδή στην «μετάδοση δεδομένων, πληροφοριών και γνώσεων». Πράγματι, σκοπός του βιβλίου είναι να ενημερώσει τους αναγνώστες για την ιστορία του ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού.

Foreword to the First Edition

It is an indisputable fact that the success of the 1821 Greek Revolution and the establishment of a small independent Greek state with international recognition, in 1830, relied heavily on the existence of the Navy. In particular, the Hellenic Merchant Marine evolved into a pillar of military force, having as a main tool the seamanship of the crews and the fire burning in the souls of both the freedom fighters and the land revolutionaries.

After all, during nearly four centuries of slavery, a number of important uprisings have been recorded, which were suppressed shortly after their occurrence, precisely because they were not supported by naval forces. Thus, the Ottoman naval forces, having free rein over maritime communications, had many opportunities to transport supplies and reinforcements, to suppress the hotbeds of unrest and to impose their power on a hecatomb of victims.

It is remarkable that a handful of small merchant sailing ships, equipped with short-range weapons, were able to confront the Ottoman Empire's powerful fleet, which consisted of the naval forces of Turkey, Egypt, Tripolitania and Tunis, as well as two-deckers, three-deckers and frigate units. Such an accomplishment could only be attributed to the fortitude, seamanship and courage of the Greek sailors.

Collisions at sea, naval battles and burnings are by no means inferior to land battles fought only by a few fighters confronting the Ottoman troops.

Therefore, a brief history of the modern Hellenic Navy could only begin by listing the factors and historical circumstances which contributed to the formation and development of an effective Navy, long before a Greek state entity existed. Thus, when the time was ripe and the Revolution broke out, the Navy was well prepared.

The book "Indomitable Drive, a Compendium of Naval History 1821-1945", written by Lieutenant Panayiotis Gerontas, takes a look back in the introductory chapter to the formation of the Hellenic Navy in the 18th century, while also recounting the circumstances that influenced the formation of its combat capacity.

Naval operations during the Revolution are told in chronological order, in a clear and succinct manner, accompanied by apt remarks.

Then, in the midst of national vicissitudes during the 19th and 20th century, the Navy transformed. It was highly capable, at least in operational terms, but undisciplined and even on the borderline of committing piracy. However, it transformed into an organized body with institutions, discipline and development, comparable to the Fleets of the advanced countries of that time.

That venture is accompanied by the simultaneous technological development, that is, the transition from sail to steam as well as the development of naval weapon systems. On top of that, in the midst of the Revolution in 1826, the Hellenic Navy adopted and integrated into its fleet the world's first steam warship that took part in combat operations, *Karteria*, commanded by philhellene and former British naval officer, Frank Abney Hastings.

The effort was therefore doubled; on the one hand, the aim was to transform the Squadron of private merchant ships manned by an undisciplined and unruly crew into an institutionally organized state fleet with hierarchy, discipline and modern training. On the other hand, there was a need to turn the almost illiterate seadogs of sailboats into officers of a modern Navy, who would be trained in the latest developments of steam power and weapon systems.

This journey is presented in this book along with all the difficulties, rivalries and reactions it caused to the experienced seafarers who based the arguments of maintaining their independence and refusing to join an organized body on their invaluable contribution to the War of Independence.

We all owe a lot to the officers who worked hard and selflessly in the early stages of the Greek State in the 19th century, and rightly so, their names adorn the pantheon of the great men of our country and the Navy.

All the adventurous phases of the formation of the Greek state during the 19th century unfold throughout the history of the Navy. It is a historical journey of an unconquered nation, who after the assassination of their first Governor, came under Bavarian rule, acquired a Constitution, in fact a very progressive one for its time, as a counterweight to the rampant Monarchy. At the same time, the doctrine of the "Megali Idea" is developed, that is, the reconstitution of the Byzantine Empire, more as a uniting racial factor and a confirmation of their national identity than as a feasible national goal.

The ongoing uprisings and attempts to free enslaved compatriots in large geographical areas inhabited by Greek Orthodox populations often prove the state's inability to curb the sentimentality of the masses, while also dragging the newly formed state into war adventures that indicated not only its inability to claim its own rights but also its dependence on the International environment.

With a new successor to the throne and in view of national developments, the Navy continues its modernization efforts which include the acquisition of new units, the creation of institutions and services that serve the training process, logistics and the meritocratic development of its officers.

In the early 20th century, the Navy is now mature and ready to effectively support the dreams of the race, that is, to liberate enslaved compatriots who settled long ago in lands and homes adjacent to the national center.

The Balkan Wars (1912-1913) are perhaps the most favourable for the Greek Armed Forces, after the Revolution of 1821. Greece's territories and population are doubling. During these wars, the Navy, which is composed of zealous leaders and heroic crews, benefits from a strategic victory, contributing to the liberation of Epirus and Macedonia, while also freeing the Aegean Sea, the cradle of Hellenism, and delivering it back to where it belonged, to Greece. The astonishing signal of Admiral Pavlos Kountouriotis to his crewmen shortly before the start of the battle of Elli at the entrance of the Dardanelles Straits, lends the title to the book in hand: "Indomitable Drive".

During World War I (1914-1918) and the Asia Minor campaign (1919-1922), the Navy performs to the utmost of its abilities, utilizing ships and Air Force, without, however, being able to prevent the destruction of Greek Ionia. At the same time, the destruction sets more realistic goals regarding the "Megali Idea". These goals are also adapted to the balance of the main regional powers and to the consolidation of the international relations system.

What is important at this time is the fact that Greece, a small and weak state of the 19th century, is turning into a significant player in international developments and whose opinion is being heard. Its national rights are being negotiated and taken into account in the final settlements agreed upon and established under International Treaties.

World War II (1939 – 1945) finds the country fighting on the side of the western allies against the Axis powers. The Navy participates in the war, but is attacked and then the country, unable to withstand the exhausting pressure of the two empires of Nazi Germany and Fascist Italy, capitulates and becomes occupied. However, the Navy relocates to Alexandria, Egypt, in an organized and orderly manner to continue fighting on the side of the Allies, thus becoming the only state agency to do so.

The expatriate Navy acts as the core of the Free Armed Forces in the Middle East, and together they constitute the strong pillars in which the Free Greek Government-in-exile rests upon. The contribution of the Greek Armed Forces and the Hellenic Merchant Marine to the fight for freedom and democracy are strong pillars of post-war Greece regarding the completion of its territorial claims, which are annexed to the Greek geographical area, thus concluding a phase of geographic expansion that began in 1821 and ended in 1948.

It is true that many naval officers, both antiquarians and historians have written and presented in great detail, periods of this historical journey of about 200 years, which the country endured alongside the Navy. One can understand how rich this bibliography is by looking back at its 13 pages and 159 bibliographic references listed at the end of the book.

To these, of course, must be added the coherent support of the entire Naval History Department. With its rare archives, it connects, composes and gives meaning to the fragmentary information of the sources.

So this book aims not to supplement the already rich bibliography, but instead to summarize and present a compendium of naval history for the reader, who wants to learn the history of the Corps and not just to delve into detailed analyses of a plethora of existing historical studies.

Panayiotis Gerontas' book is very useful, if not valuable, as it summarizes in one volume the entire historical journey of 200 years of the Hellenic Navy.

In terms of literary process, apart from the obvious and special editing made by the author himself, the support by the Naval History Department was immense as well.

Finally, the signatory of the Foreword considers it a special honor to have this minimal participation in an edition by the Naval History Department as well as by the Navy, in which he served all the years of his career and which he always reminisces with nostalgia and love.

Vice Admiral (retd) Ioannis Paloubis H.N.
Honorary First Deputy Chief of HNDGS

[Table of Contents]

National Palingenesis	14
The Difficult Birth: Towards the Creation of A National Fleet (1828-1833)	78
The Navy in Othonas' Era (1833-1862)	94
First Reign of George I (1863-1881)	136
Path to Modernization (1881-1910)	156
The Balkan Wars (1911-1913)	188
The Period of Great Crisis (1914-1922)	244
The Interwar Period (1922-1936)	326
The Second World War Preparation and Battle in Greece (1936-1941)	394
The Second World War Away from the Homeland (1941-1944)	476

Introduction

In 2010, as a staff officer of the Naval History Department, I undertook the re-establishment of the Navy's anniversary list, following the order of the Head of the Historical Archive at the time, Captain Sp. Mimikos, HN. In this endeavour, I came in contact with a number of historical books that narrate the heroism and achievements accomplished by officers of the Arm. I have since formed the impression that, although most pieces of work are written in a historically detailed and scientifically accurate way, the overall historical bibliography of the Navy is characterized by two weaknesses; fragmentation and disproportion.

By fragmentation, I mean that even though there is a plethora of remarkable pieces of work, each one of them is focused on either a specific time period of the Navy or an individual event. By disproportion, I mean the disproportionate weight given to some time periods and actions over others. How much has been written about the Balkan Wars? What about the battleship *George Averof*, Admiral Pavlos Kountouriotis and the naval battles of Elli and Lemnos? And how little has been written about how the Navy was organized over the years from the time of Kapodistrias to the Balkan wars? The most important epic of the Arm, that is, the effort of organization in adverse conditions such as financial stringency and political instability, is thereby omitted. Even in times of naval warfare, its organizational efforts are not abandoned. At the same time that warships are carrying out dangerous missions, an entire support system is working in the rear. In addition, the equipment cannot function unless it is handled by trained personnel. Victories are desired, but they cannot come without years of organization, training and preparation.

The following consequences arise from the above: first, there is the phenomenon that even naval officers may ignore - or even worse, underestimate - the overall history of the Arm, due to the extensive relevant bibliography. Secondly, the contribution of the Navy is overlooked not only in the warfare waged by the country, but also throughout its whole history.

This book attempts with humility, but also stubbornness, to fill the above gaps. The transition of the Navy from the Three-Island Fleet of the 1821 Revolution, to an organized system is described. Evolution is examined in all areas: Fleet, Naval Base, Training, Technology - Innovation and Business. All of the above are considered, in relation to the general history of the State, because the Navy is an integral part of the Greek society. The Navy is affected by the ups and downs of society, but even in the worst of circumstances, naval officers, regardless of their personal weaknesses or sufferings, have always had two things on their minds and souls: what's best for the Arm and the country. This piece of work ultimately aims to present the history of the Navy and its people - because the Navy was and is its people - *not as they should be, but as they are*. A great deal of effort has been put into presenting all of this in a concise but historically accurate way, so that although it fits into a single volume, the reader can gain a sense of thoroughness, and thus be encouraged to delve deeper by studying the recommended bibliography and the suggested sources.

Both primary and secondary sources were used in the writing of this book. Among the writers I referred to, special mention should be made to Vice Admiral Dimitrios Fokas (1886–1966), who has enlightened many, more or less known, periods of naval history. His works: *Chronicles of the Hellenic Royal Navy 1833-1873*, the *Aegean Fleet* and *Report on the actions of the Royal Navy during the war of 1940-1944* are important and valid sources for researchers of the Hellenic Navy's history. Vice Admiral Dimitrios Fokas was the main founder of the Naval History Department and the first organizer and scholar of the naval archives. Concerning primary sources, the archives of the Naval History Department, the National Historical Museum, the General State Archives, the Hellenic Maritime Museum, as well as Laws, Decrees and press reports of the time, were researched.

I would like to warmly thank the following people: the Director of the Naval History Department Captain Ioannis Diamantakis HN, but also his predecessors, Commodore (ret'd) Leonidas Tsiantoulas HN and Captain (ret'd) Spyridonas Mimikos HN for the implicit trust they showed in my efforts. Moreover, I would like to thank the Director of the Hellenic Navy Hydrographic Service, Commodore Dimitrios Evangelidis, for the full financing of the Second Edition and the Honorary First Deputy Chief of HNDGS Vice Admiral (ret'd) Ioannis Paloubis H.N. for the honor of reading and prefacing this book. Special thanks to the Honorary Director of the B' Branch of HNDGS, Vice Admiral (ret'd) Anastasios Dimitrakopoulos HN, for his valuable advice and suggestions during our many years of cooperation. My special thanks are extended to the Head of the Archive of Historical Documents of the Historical and Ethnological Society of Greece Mrs. Maria Papanastasiou, who along with her associates offered me every possible help in the research of the rich archive of naval interest that's part of the National and Historical Museum. Also, I want to thank the President of the Hellenic Maritime Museum Mrs. Anastasia Anagnostopoulou Paloubi and her associates, who made the Museum's archive available to me. I would like to thank philologist Athena Malapani, who edited the text from a philological point of view and Konstantinos Kouklelis, who maintains a relevant website (mezeviris.gr), for the courtesy of providing photographic material of his grandfather, Admiral Grigorios Mezeviris RHN (1891-1978). Finally, I would like to thank the staff of the Naval History Department for their multifaceted and effective support in the creation of this project.

This book is dedicated to the memory of my father Konstantinos Gerontas, Senior Officer of the HN, for the values and principles he instilled in me, which are a valuable and everlasting life guide.

Panayiotis Gerontas
Lieutenant (O) HN

Chapter 1

National Palingenesis

1. Before 1821

1.1 Causes of the decline of the Ottoman Empire and the consequences for the Greeks

Since as early as the Ottoman conquest of Crete in 1669, the Ottoman Empire started declining slowly but steadily, although the Empire had reached its maximum extension with the sieges of Vienna (first siege: 1529, second siege: 1683). In particular, it stretched east to the Persian Gulf and west to the shores of the Adriatic Sea. One of the reasons for the decline could be the long-running Ottoman conflict with Austria, Venice and Russia, which were causing problems for the Empire's economy, trade and society. These conflicts resulted in the Karlowitz Treaty (1699), by which the Ottoman Empire suffered significant territorial losses. During this war, Venice had considerable success in metropolitan Greece under General Morosini.

Inevitably, this situation also affected the Greeks, who were citizens of the Empire. The hardship sustained by Greek islanders, recruited by Turkish naval forces is a striking example of this. In particular, the latter had to fill manpower gaps for their galleys until 1682, year in which the Ottomans established the use of sailing ships in their fleet. To this end, military campaigns were launched in the islands and coasts of the Aegean,¹ which resulted in the violent gathering of thousands of men in Istanbul, in order to staff the galleys of the Ottoman fleet. Furthermore, the islanders were exposed to Christian privateers and Muslim pirates, in addition to Ottoman rulers. Once the responsibilities of the Greek Grand Dragomans (interpreters) increased, particularly during the years of Panayiotis Nikousios (1661-1673) and Alexandros Mavrokordatos (1673-1709), the islanders felt more protected and relieved. It is worth noting that the anarchy prevailing at sea was prevailing on land, too. Greek klepts and armatoloi had already begun to turn to Russia and not to Western powers to help the enslaved nation.²

¹ Sfyroeras (1971), 34-35.

² Vlachogiannis (1935), 75-84.

The revolutionary flags of Hydra, Spetses and Psara. These flags bore the following symbols: the Cross (Christianity), the crescent (islamism), the serpent (wisdom, prudence, and intelligence), the bird (the Divine Grace) and the anchor (dedication and seamanship). The Cross that presses the crescent indicates the resurrection of the Greek Nation which will be achieved with wisdom (serpent) and dedication to the mission (anchor). At the same time, the flying bird declares God's help from above.

Finally, due to the existence of a powerful Austria in the north and of Venice in the west, the spiritual horizons of the Greeks expanded. New forms of political thought, immigration and trade with Western Europe were the fruit of this communication.³

1.2 The continuation of conflict and the decline

The next great conflict was that against the Russians of Peter the Great and Catherine the Great. The initiators of the Russian campaign in Greece were the three brothers Grigory, Alexei and Fyodor Orlov. Prominent Greeks, Georgios Papazolis, Marinos Harvouris and Petros Melissinos, who were officers of the Russian army, played an important role in the planning of the operation, too.

Alexei Orlov. After the withdrawal of the Russian forces, he took over the leadership of the fleet. The naval battle of Chesma is considered his crowning achievement. Paris, National Library.

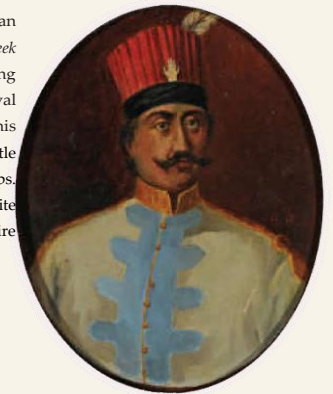
Παπαζολί Catherine the Great was convinced that a Christian campaign against the Ottomans for the liberation of the enslaved people of the Balkans, would be in line with Russian interests. A descent of the Russian fleet into the Mediterranean would make things easier for this purpose. Initially, the campaign was a great success in the Peloponnese, mainly due to the large participation of Greeks, as a result, the campaign was extended to Central Greece. In fact, the privateer Mitromaras captured Salamis, after raising the Russian flag on his ship. Nevertheless, the atrocities committed by the revolutionaries, which united the Ottomans, their failure to occupy strategic positions, as well as the descent of Turco-Albanians from the north, tilted the scales in favor of the Ottomans. The revolution in Crete and Souli took a similar turn.

Τούρκων. In the Aegean, on the other hand, the Ottomans suffered a severe defeat during the naval Battle of Chesma, where once again the Greek islanders provided crucial assistance despite all the difficulties they were facing. The idea of attacking Istanbul in the short term did not prevail. However, the Russians preferred to block the transport of food to the capital, occupying the islands surrounding Dardanelles.

In a short time the Russians occupied almost all the Cyclades islands. Their dominance in the Aegean, resulting in the destruction of convoys and coastal bases, lasted four long years. Eventually, this campaign resulted in the signing of the Kuchuk Kainarji Treaty (1774), which greatly benefited the Greek seamanship, as Greek merchant ships could now sail freely under the Russian flag.

³ Aggelou (1954), 128-149; Tomadakis (1953), 7.

The next Russian intervention in the internal affairs of the Ottoman Empire was not long to come. Catherine the Great planned to create a *Greek Empire* in the South, subordinate to Russia, while at the same time promoting Russia's territorial aspirations in Moldavia and Wallachia. For the naval operations in the Ionian and the Aegean, Russia used Lambros Katsonis who after assembling about twenty ships, he besieged and conquered the castle of Kastellorizo in 1788, while also looting the Ottoman-flagged ships. Eventually, he drove the Ottoman Fleet towards Karpathos. However, despite his success, the Treaty of Jassy, signed between Russia and the Ottoman Empire in 1792, put an end to his acts of war.

1.3 Causes of the decline of the Ottoman Empire:

Summary

In general, it can be argued that the Ottoman Empire was the last medieval state and the reasons for its decline were both internal and external.

Above: Lambros Katsonis (1752-1804) took heroic action in the Aegean, causing enormous damage to the Ottoman Fleet. Oil painting, National and Historical Museum. **Below:** Katsonis refused to accept the terms of the Treaty of Jassy and was fortified in Porto Cayo of Mani. The Ottomans, with the help of the French, attacked him, but he repulsed them. Eventually he was forced to leave the fortress. Below: The last naval battle of Katsonis in Porto Cayo. Oil painting, National Historical Museum.

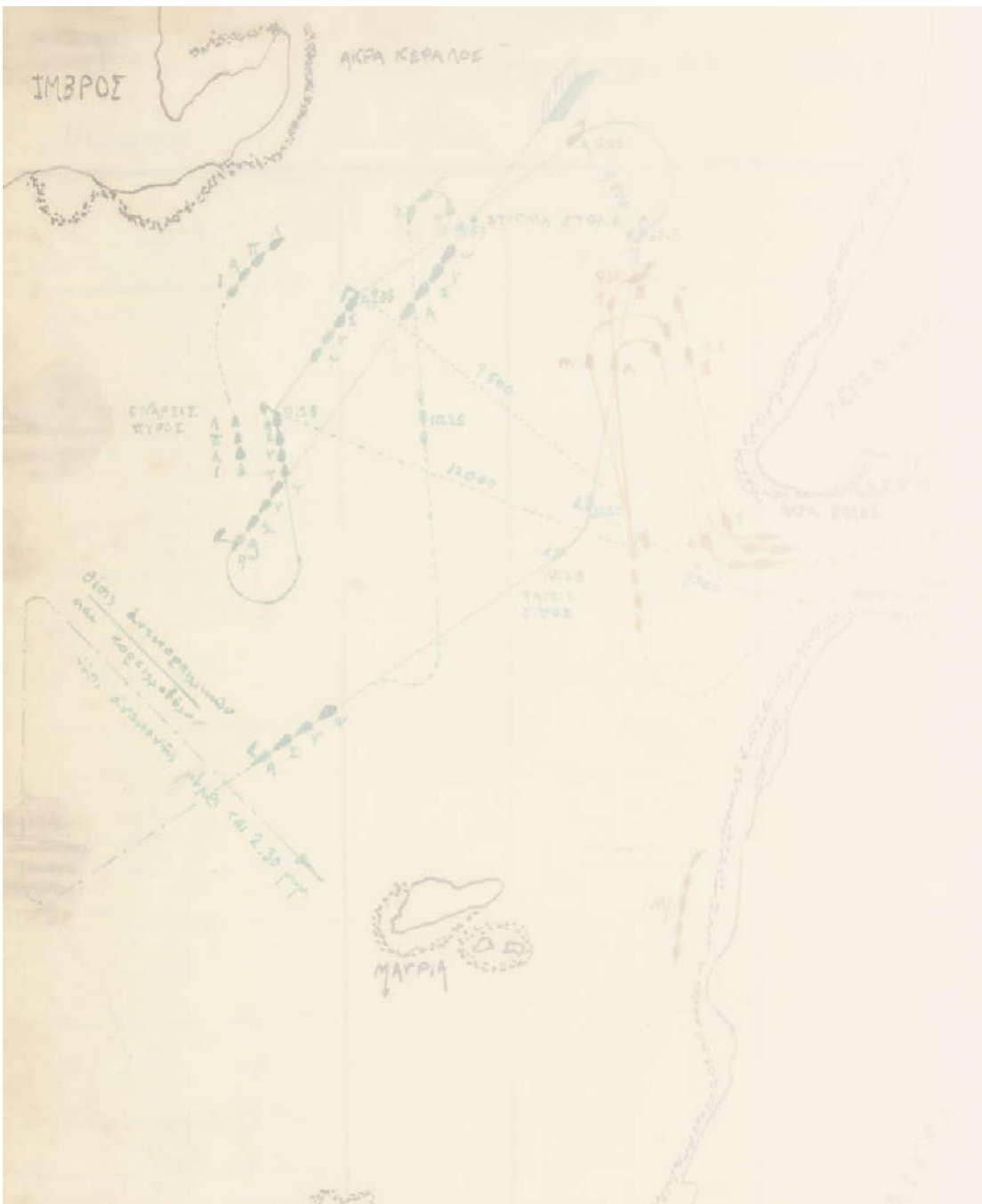
When the expansion of the state was halted, there was no ideology to replace the ideology of a global Islamic state (*daru 'l-Islam*). The ruling Ottoman class with its nomadic-war origins excelled in the army and the administration, but not in the business sector. As a result, the Empire's wealth was concentrated in the hands of the enslaved Christian people especially the Armenians and the Greeks,⁴ but also the Jews. This process took place in parallel with other socio-economic deficiencies, such as the flight of the peasants to the cities,⁵ corruption, but also the gradual awakening of national consciousness.

On the other hand, the external enemies of the Empire (Austria, Russia and, in general, the once Western states) not only coveted its territories, but also interfered in its internal affairs, taking advantage of the distress of the enslaved people, whom they often called for revolutions.⁶

⁴ Evelpidis (1950).

⁵ Antoniadis-Bibicou (1965), 365-379.

⁶ *History of the Greek Nation* (1975), volume XII, 408-416.

Στη σύγχρονη και ταραγμένη γεω-στρατηγική πραγματικότητα, η πιο σταθερή πυξίδα ενός έθνους, είναι η ιστορική του μνήμη. Η αναψηλάφηση των ιστορικών γεγονότων είναι ο πιο συνεπής, αλλά και στέρεος τρόπος να μας καταδείξει με ακρίβεια, από πού ερχόμαστε, ποιο είμαστε και τι οφείλουμε να διαφυλάξουμε.

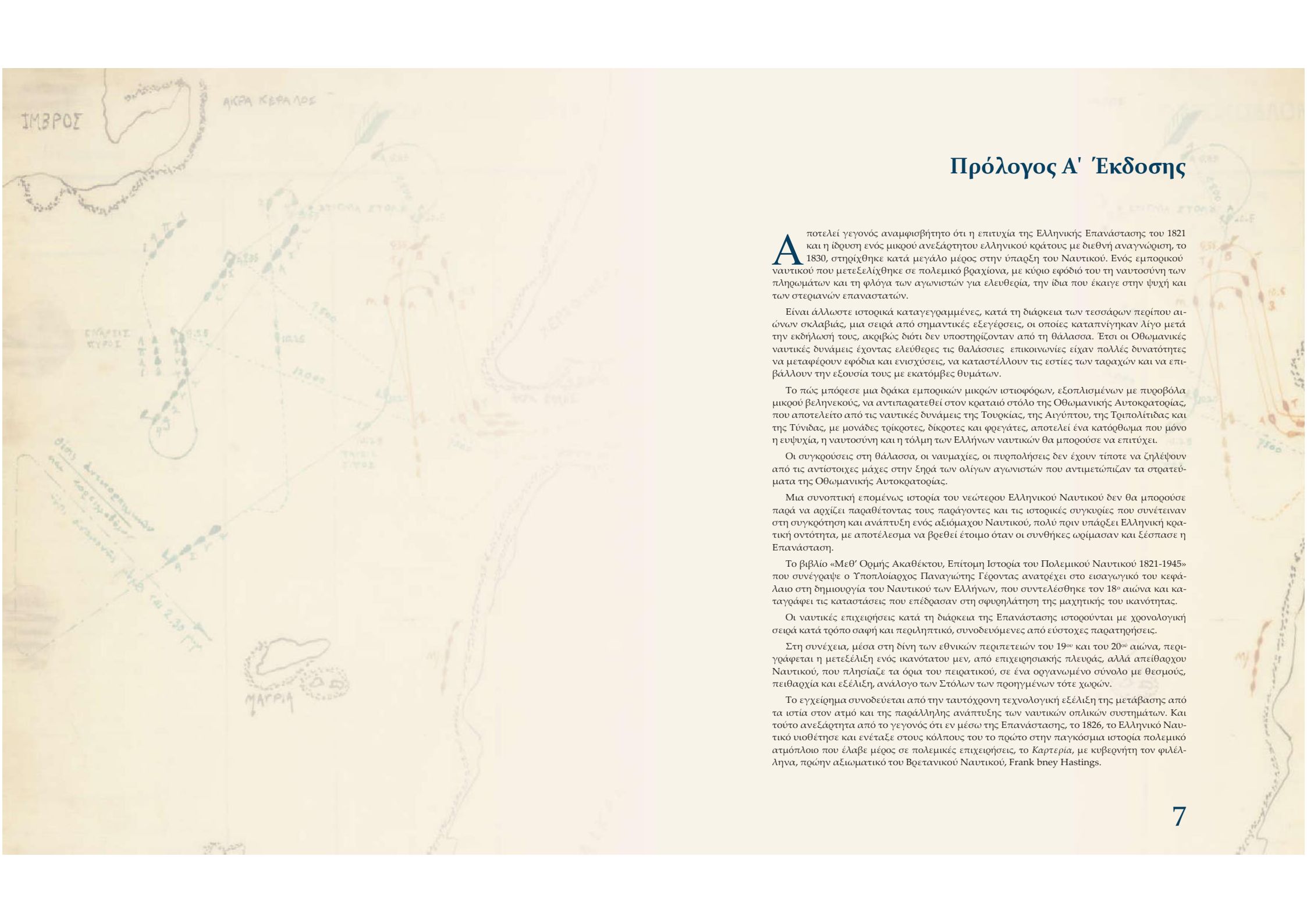
Το «ΜΕΘ'ΟΡΜΗΣ ΑΚΑΘΕΚΤΟΥ» δεν είναι απλά ένα ιστορικό βιβλίο. Είναι ένα πόνημα που στις σελίδες του περιγράφει τους αγώνες, τις αγωνίες, αλλά και το αίμα που έχυσαν όλοι αυτοί που φόρεσαν την ίδια στολή με μας, προκειμένου να μας παραδώσουν αυτό που είμαστε υποχρεωμένοι να παραδώσουμε, άθικτο και ανέπαφο στα παιδιά μας: μια Ελλάδα αντάξια της ιστορίας της.

Φυλλομετρώντας τις σελίδες αυτές, φαίνεται ξεκάθαρα ότι στο διάβα των αιώνων, κεντρικό ρόλο στη νικηφόρο πορεία του Ναυτικού, δεν έπαιξε ούτε η υπεροπλία, ούτε η άρτια υλικο-τεχνική υποδομή. Ήταν το πάθος και η ναυτοσύνη των Ελλήνων, που δεν λύγισαν μπροστά σε καμιά δυσκολία και δεν υποχώρησαν μπροστά σε κανέναν επιδρομέα, κρατώντας τας Σημαίας επηρμένας στους ιστούς, χωρίς να τας υποστείλουν ποτέ.

Αντίθετα, η αγάπη για την Πατρίδα και η θέρμη για το δίκαιο, οδήγησαν πολλές φορές τα πληρώματα μας σε νίκες απέναντι σε αντιπάλους υπέρτερους τεχνολογικά και αριθμητικά, όμως ελλειμματικούς σε ναυτοσύνη, επιβεβαιώνοντας με τον καλύτερο τρόπο τα λόγια του Ναυάρχου Κουντουριώτη «Καράβια άνευ ικανού εμψύχου υλικού, είναι μόλυβδος βαρύν βυθιζόμενος εντός ύδατος».

Η ιστορική πραγματικότητα με το τρόπο που καταγράφηκε από τη γραφίδα του υποπλοιάρχου (Ο) Π. Γέροντα ΠΝ και την συνδρομή της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού, συνιστά μια ολιστική θεώρηση των καταστάσεων και των γεγονότων της εποχής, που αβίαστα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι «έχουμε γη και πατρίδα, όσο έχουμε πλοία στη Θάλασσα».

Αντιναύαρχος Νικόλαος Τσουνής ΠΝ
Αρχηγός Γενικού Επιτελείου Ναυτικού

Πρόλογος Α' Έκδοσης

Αποτελεί γεγονός αναμφισβήτητο ότι η επιτυχία της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 και η ίδρυση ενός μικρού ανεξάρτητου ελληνικού κράτους με διεθνή αναγνώριση, το 1830, στηρίχθηκε κατά μεγάλο μέρος στην ύπαρξη του Ναυτικού. Ενός εμπορικού ναυτικού που μετεξελίχθηκε σε πολεμικό βραχίονα, με κύριο εφόδιό του τη ναυτοσύνη των πληρωμάτων και τη φλόγα των αγωνιστών για ελευθερία, την ίδια που έκαιγε στην ψυχή και των στεριανών επαναστατών.

Είναι άλλωστε ιστορικά καταγεγραμμένες, κατά τη διάρκεια των τεσσάρων περίπου αιώνων σκλαβιάς, μια σειρά από σημαντικές εξεγέρσεις, οι οποίες καταπνίγηκαν λίγο μετά την εκδήλωσή τους, ακριβώς διότι δεν υποστηρίζονταν από τη θάλασσα. Έτσι οι Οθωμανικές ναυτικές δυνάμεις έχοντας ελεύθερες τις θαλάσσιες επικοινωνίες είχαν πολλές δυνατότητες να μεταφέρουν εφόδια και ενισχύσεις, να καταστέλλουν τις εστίες των ταραχών και να επιβάλλουν την εξουσία τους με εκατόμβες θυμάτων.

Το πώς μπόρεσε μια δράκα εμπορικών μικρών ιστιοφόρων, εξοπλισμένων με πυροβόλα μικρού βεληνεκούς, να αντιπαρατεθεί στον κραταιό στόλο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που αποτελείτο από τις ναυτικές δυνάμεις της Τουρκίας, της Αιγύπτου, της Τριπολιτίδας και της Τύνιδας, με μονάδες τρίκροτες, δίκροτες και φρεγάτες, αποτελεί ένα κατόρθωμα που μόνο η ευψυχία, η ναυτοσύνη και η τόλμη των Ελλήνων ναυτικών θα μπορούσε να επιτύχει.

Οι συγκρούσεις στη θάλασσα, οι ναυμαχίες, οι πυρπολήσεις δεν έχουν τίποτε να ζηλέψουν από τις αντίστοιχες μάχες στην Ξηρά των ολίγων αγωνιστών που αντιμετώπιζαν τα στρατεύματα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Μια συνοπτική επομένως ιστορία του νεώτερου Ελληνικού Ναυτικού δεν θα μπορούσε παρά να αρχίζει παραθέτοντας τους παράγοντες και τις ιστορικές συγκυρίες που συνέτειναν στη συγκρότηση και ανάπτυξη ενός αξιόμαχου Ναυτικού, πολύ πριν υπάρξει Ελληνική κρατική οντότητα, με αποτέλεσμα να βρεθεί έτοιμο όταν οι συνθήκες ωρίμασαν και ξέσπασε η Επανάσταση.

Το βιβλίο «Μεθ' Ορμής Ακαθέκτου, Επίτομη Ιστορία του Πολεμικού Ναυτικού 1821-1945» που συνέγραψε ο Υποπλοίαρχος Παναγιώτης Γέροντας ανατρέπει στο εισαγωγικό του κεφάλαιο στη δημιουργία του Ναυτικού των Ελλήνων, που συντελέσθηκε τον 18^ο αιώνα και καταγράφει τις καταστάσεις που επέδρασαν στη σφουρηλάτηση της μαχητικής του ικανότητας.

Οι ναυτικές επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια της Επανάστασης ιστορούνται με χρονολογική σειρά κατά τρόπο σαφή και περιληπτικό, συνοδευόμενες από εύστοχες παρατηρήσεις.

Στη συνέχεια, μέσα στη δίνη των εθνικών περιπετειών του 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, περιγράφεται η μετεξέλιξη ενός ικανότατου μεν, από επιχειρησιακής πλευράς, αλλά απειθαρχου Ναυτικού, που πλησίαζε τα όρια του πειρατικού, σε ένα οργανωμένο σύνολο με θεσμούς, πειθαρχία και εξέλιξη, ανάλογο των Στόλων των προηγμένων τότε χωρών.

Το εγχείρημα συνοδεύεται από την ταυτόχρονη τεχνολογική εξέλιξη της μετάβασης από τα ιστία στον ατμό και της παράλληλης ανάπτυξης των ναυτικών οπλικών συστημάτων. Και τούτο ανεξάρτητα από το γεγονός ότι εν μέσω της Επανάστασης, το 1826, το Ελληνικό Ναυτικό υιοθέτησε και ενέταξε στους κόλπους του το πρώτο στην παγκόσμια ιστορία πολεμικό ατμόπλοιο που έλαβε μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις, το *Καρτερία*, με κυβερνήτη τον φιλέλληνα, πρώην αξιωματικό του Βρετανικού Ναυτικού, Frank bney Hastings.

Υπήρξε επομένως διπλή η προσπάθεια, αφενός του σχηματισμού των πολεμικών Μοιρών ιδιωτικών εμπορικών πλοίων, επανδρωμένων με απείθαρχα και ανυπότακτα τσούρμα, σε θεσμικά οργανωμένο κρατικό στόλο, με ιεραρχία, πειθαρχία και σύγχρονη εκπαίδευση, αφετέρου μετεξέλιξης των σχεδόν αναλφάβητων θαλασσόλυκων των ιστιοφόρων σκαφών σε εκπαιδευμένα, στις νεώτερες εξελίξεις του ατμού και των οπλικών συστημάτων, στελέχη ενός σύγχρονου Ναυτικού.

Η διαδρομή αυτή παρουσιάζεται στο βιβλίο της Ιστορίας του Πολεμικού Ναυτικού με όλες τις δυσκολίες, τις αντιπαλότητες και τις αντιδράσεις που προκάλεσε στους έμπειρους θαλασσινοί, οι οποίοι στηρίζαν τα επιχειρήματα της διατήρησης της ανεξαρτησίας τους και της άρνησης να ενταχθούν σε οργανωμένο σύνολο στην ανεκτίμητη προσφορά τους στον αγώνα της ανεξαρτησίας.

Στους αξιωματικούς εκείνους που εργάστηκαν σκληρά και ανιδιοτελώς στα πρώτα αυτά στάδια της Ελληνικής Πολιτείας του 19^{ου} αιώνα, χρωστάμε όλοι μας πολλά και δικαίως τα ονόματά τους κοσμούν σήμερα το πάνθεον των μεγάλων ανδρών της πατρίδας και του Ναυτικού.

Μέσα από την Ιστορία του Ναυτικού ξεδιπλώνονται όλες οι περιπετειώδεις φάσεις της συγκρότησης του ελληνικού κράτους κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα. Είναι η ιστορική διαδρομή ενός ανυπόταχτου λαού, που μετά τη δολοφονία του πρώτου Κυβερνήτη του περνά στη Βαυαροκρατία, αποκτά Σύνταγμα και μάλιστα πολύ προοδευτικό για την εποχή, ως αντίβαρο της ανεξέλεγκτης Βασιλείας, και αναπτύσσει το δόγμα της «Μεγάλης Ιδέας», δηλαδή της ανασύστασης της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, περισσότερο ως συνεκτικό στοιχείο της φυλής και επιβεβαιωτικό της εθνικής του ταυτότητας παρά ως εφικτό εθνικό στόχο.

Οι συνεχείς εξεγέρσεις και οι απόπειρες απελευθερώσεως υπόδουλων αδελφών σε μεγάλα γεωγραφικά διαμερίσματα που κατοικούνται από ελληνορθόδοξους πληθυσμούς αποδεικνύουν πολλές φορές την κρατική αδυναμία να χαλιναγωγήσει τη συναισθηματικότητα των μαζών, ενώ παρασύρουν το νεαρό κράτος σε πολεμικές περιπέτειες όπου αποδεικνύεται η αδυναμία διεκδίκησης των δικαιών του αλλά και η εξάρτηση από το Διεθνές περιβάλλον.

Η Βασιλική δυναστεία αλλάζει φρουρά και μέσα σε όλες τις εθνικές εξελίξεις το Ναυτικό συνεχίζει να εκσυγχρονίζεται με την πρόσκτηση νέων μονάδων, τη δημιουργία θεσμών και υπηρεσιών που εξυπηρετούν την εκπαίδευση, τη διοικητική μέριμνα, την αξιοκρατική εξέλιξη των στελεχών του.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα το Πολεμικό Ναυτικό είναι πλέον ώριμο, έτοιμο να υποστηρίξει αποτελεσματικά τα όνειρα της φυλής για την απελευθέρωση υπόδουλων αδελφών εγκατεστημένων προαιωνίως σε εδάφη και εστίες γειτονικών προς το εθνικό κέντρο.

Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι (1912-1913) είναι η ευτυχέστερη ίσως στιγμή των ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων μετά την Επανάσταση του 1821. Η Ελλάδα διπλοσιάζεται εδαφικά και πληθυσμιακά. Στους πολέμους αυτούς το Ναυτικό με πρωταγωνιστές ηγήτορες που διαπνέονται από ενθουσιασμό και με τον ηρωισμό των πληρωμάτων του κερδίζει τη στρατηγική νίκη συντελώντας στην απελευθέρωση της Ηπείρου και της Μακεδονίας, ενώ αποδίδει το Αιγαίο Πέλαγος, την κοιτίδα του Ελληνισμού, ελεύθερο και πάλι εκεί που ανήκει, στην Ελλάδα. Το εκπληκτικό σήμα του Ναυάρχου Παύλου Κουντουριώτη προς τους άνδρες των πληρωμάτων του λίγο πριν την έναρξη της ναυμαχίας της Έλλης στην είσοδο των στενών των Δαρδανελίων δανείζει τον τίτλο στο ανά χείρας βιβλίο: «Μεθ' ορμής ακαθέκτου»

Στη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου (1914-1918) και της Μικρασιατικής εκστρατείας (1919-1922) το Ναυτικό συμμετέχει με τα πλοία του και την Αεροπορία του, όσο και όπου μπορεί, χωρίς όμως να αποτρέψει την καταστροφή της Ελληνικής Ιωνίας, η οποία καταστροφή ταυτόχρονα προσγειώνει τη «Μεγάλη Ιδέα» σε στόχους ρεαλιστικούς και προσαρμοσμένους στην ισορροπία των δυνάμεων της περιοχής, αλλά και στην παγίωση του συ-

στήματος διεθνών σχέσεων. Εκείνο που προσλαμβάνει σημασία εκείνη την περίοδο είναι το γεγονός ότι η μικρή Ελλάδα, το ασημαντό και αδύναμο κράτος του 19^{ου} αιώνα, μετατρέπεται σε υπολογίσιμο παράγοντα των διεθνών εξελίξεων, που η γνώμη του ακούγεται και τα εθνικά του δίκαια τίθενται στις τράπεζες των διαπραγματεύσεων και λαμβάνονται υπ' όψιν στις τελικές διευθετήσεις που συμφωνούνται με Διεθνείς Συνθήκες.

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος (1939-1945) βρίσκει τη χώρα να μάχεται στο πλευρό των δυτικών συμμάχων εναντίον των δυνάμεων του Άξονα. Το Πολεμικό Ναυτικό συμμετέχει στον πόλεμο, δέχεται χτυπήματα και όταν η χώρα, μη αντέχοντας στην εξουθενωτική πίεση δύο αυτοκρατοριών, της ναζιστικής Γερμανίας και της φασιστικής Ιταλίας, συνθηκολογεί και καταλαμβάνεται, είναι το μόνο τμήμα του Ελληνικού κρατικού οργανισμού που οργανωμένα και συντεταγμένα μετασταθμίζει στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου για να συνεχίσει τον αγώνα στο πλευρό των Συμμάχων.

Με πυρήνα το απόδημο Ναυτικό συγκροτούνται οι ελεύθερες Ένοπλες Δυνάμεις της Μέσης Ανατολής και όλοι μαζί αποτελούν τους ισχυρούς πυλώνες στους οποίους στηρίζεται η ελεύθερη Ελληνική Κυβέρνηση του εξωτερικού. Η συμβολή των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων και του Ελληνικού Εμπορικού Ναυτικού στον αγώνα για την ελευθερία και τη δημοκρατία είναι τα ισχυρά ερείσματα της μεταπολεμικής Ελλάδας για τη συμπλήρωση των εδαφικών της διεκδικήσεων, που προσαρτώνται στον ελληνικό γεωγραφικό χώρο και ολοκληρώνουν μια φάση γεωγραφικής επέκτασης που ξεκίνησε το 1821 και τελείωσε το 1948.

Είναι αλήθεια πως πολλοί αξιωματικοί του Ναυτικού ιστοριοδίφες και ιστορικοί έχουν γράψει και παρουσιάσει με πολλές λεπτομέρειες περιόδους αυτής της ιστορικής διαδρομής, των περίπου 200 ετών, που διήνυσε η χώρα και μαζί της το Πολεμικό Ναυτικό. Το πόσο πλούσια είναι αυτή η βιβλιογραφία το αντιλαμβάνεται κανείς ανατρέχοντας στις 13 σελίδες της και στις 159 βιβλιογραφικές αναφορές που παρατίθενται στο τέλος του βιβλίου.

Σ' αυτά βέβαια πρέπει να προστεθεί η συνεκτική υποστήριξη ολόκληρης της Υπηρεσίας Ιστορίας του Ναυτικού που βρίσκεται πίσω από τον συγγραφέα και με τα σπάνια αρχεία της συνδέει, συνθέτει και νοηματοδοτεί τις αποσπασματικές πληροφορίες των πηγών.

Το ανά χείρας βιβλίο λοιπόν έρχεται όχι να συμπληρώσει την πολύ πλούσια, είναι αλήθεια, βιβλιογραφία, αλλά να συνοψίσει και να παρουσιάσει μια επίτομη ιστοριογραφία του Πολεμικού Ναυτικού για τον αναγνώστη που θέλει να μάθει την ιστορία του Σώματος και όχι να αναδιφήσει σε λεπτομερείς αναλύσεις της πληθώρας των υπαρχουσών ιστορικών μελετών.

Το βιβλίο του Παναγιώτη Γέροντα είναι χρησιμότατο, αν όχι πολύτιμο, καθώς συνοψίζει σε έναν τόμο ολόκληρη την ιστορική διαδρομή των 200 χρόνων του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού.

Από πλευράς λογοτεχνικής επεξεργασίας, εκτός της ιδιαίτερης και γνωστής επιμέλειας του ίδιου του συγγραφέα, εγγύηση αποτελεί η αιγίδα της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού.

Τέλος ο υπογράφων τον Πρόλογο θεωρεί ιδιαίτερη τιμή την ελάχιστη αυτή συμμετοχή του σε μια έκδοση της Υπηρεσίας Ναυτικού, σε μια έκδοση του Πολεμικού Ναυτικού, στο οποίο υπηρέτησε όλα τα χρόνια της σταδιοδρομίας του και το οποίο αναλογίζεται πάντα με νοσταλγία και αγάπη.

Αντιναύαρχος ε.α Ιωάννης Παλούμπης ΠΝ
Επίτιμος Α' Υπαρχηγός ΓΕΕΘΑ

[Περιεχόμενα]

Εθνική Παλιγγενεσία	14
Ο δύσκολος τοκετός: Προς τη δημιουργία Εθνικού Στόλου (1828-1833)	78
Το Ναυτικό στην Εποχή του Όθωνα (1833-1862)	94
Πρώτη Περίοδος Βασιλείας του Γεωργίου του Α' (1863-1881)	136
Η πορεία προς τον εκσυγχρονισμό (1881-1910)	156
Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι (1911-1913)	188
Η Περίοδος της Μεγάλης Κρίσης (1914-1922)	244
Η Περίοδος του Μεσοπολέμου (1922-1936)	326
Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος Προετοιμασία και Μάχη στην Ελλάδα (1936-1941)	394
Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος Μακριά από την Πατρίδα (1941-1944)	476

Εισαγωγή

Το 2010 ως επιτελής της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού ανέλαβα κατόπιν εντολής του τότε τμηματάρχη του Ιστορικού Αρχείου Πλοίαρχου Σπ. Μιμίκου ΠΙΝ να συγκροτήσω εκ νέου το Επετεσιολόγιο του Πολεμικού Ναυτικού. Στην προσπάθεια αυτή ήρθα σε επαφή με πλήθος ιστορικών βιβλίων όπου εξιστορούνταν οι ηρωισμοί και τα κατορθώματα των στελεχών του Οπλου. Ήδη από τότε σχημάτισα την εντύπωση ότι, αν και τα περισσότερα πονήματα είναι γραμμένα με τρόπο ιστορικά αναλυτικό και επιστημονικά ακριβή, η συνολική ιστορική βιβλιογραφία του Πολεμικού Ναυτικού χαρακτηρίζεται από δύο αδυναμίες, την αποσπασματικότητα και την ανισομέρεια.

Με τη λέξη αποσπασματικότητα εννοώ την πληθώρα των αξιολογών πονημάτων, που το καθένα όμως είναι επικεντρωμένο είτε σε συγκεκριμένη περίοδο του Ναυτικού είτε σε μεμονωμένο γεγονός. Με τον όρο ανισομέρεια εννοώ το δυσανάλογο βάρος που έχει δοθεί σε κάποιες περιόδους και δράσεις έναντι κάποιων άλλων. Πόσα πολλά έχουν γραφτεί για τους Βαλκανικούς Πολέμους; Για το θωρηκτό *Γεώργιος Αβέρωφ*, τον Ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη και τις ναυμαχίες της Ελλάς και της Λήμνου; Και πόσα λίγα έχουν γραφτεί για το πώς το Πολεμικό Ναυτικό οργανώθηκε κατά τη διάρκεια των ετών από την εποχή του Καποδίστρια μέχρι και την εποχή των Βαλκανικών Πολέμων; Παραλείπεται έτσι το πιο σημαντικό έπος του Οπλου, αυτό της προσπάθειας οργάνωσης μέσα σε αντίξοες συνθήκες, όπως η οικονομική στενότητα και η πολιτική αστάθεια. Ακόμα και στις περιόδους που το Ναυτικό πολεμά, οι προσπάθειες οργάνωσής του δεν εγκαταλείπονται. Την ίδια στιγμή που τα πολεμικά πλοία φέρουν εις πέρας επικίνδυνες αποστολές, ένα ολόκληρο σύστημα υποστήριξης λειτουργεί στα μετόπισθεν. Επιπροσθέτως το υλικό δεν μπορεί να λειτουργήσει αν δεν το χειριστεί εκπαιδευμένο προσωπικό. Οι νίκες είναι το ζητούμενο αλλά αυτές δεν μπορούν να έρθουν χωρίς χρόνια οργάνωση, εκπαίδευση και προετοιμασία.

Από τα παραπάνω απορρέουν οι εξής συνέπειες: πρώτον, παρουσιάζεται το φαινόμενο ακόμα και στελέχη του Ναυτικού να αγνοούν –ή ακόμη χειρότερα να υποτιμούν– τη συνολική ιστορία του Οπλου, λόγω της εκτεταμένης σχετικής βιβλιογραφίας. Δεύτερον, παραβλέπεται η συνεισφορά του Πολεμικού Ναυτικού σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας του και όχι μόνο στις πολεμικές αναμετρήσεις που διεξήγαγε η χώρα.

Αυτό το βιβλίο επιχειρεί με ταπεινότητα αλλά και πείσμα να καλύψει τα παραπάνω κενά. Περιγράφεται η μετάβασή του Πολεμικού Ναυτικού από τον Τρινησιο Στόλο της Επανάστασης του 1821 σε ένα οργανωμένο σύστημα. Εξετάζεται η εξέλιξη σε όλους τους τομείς: Στόλος, Ναύσταθμος, Εκπαίδευση, Τεχνολογία - Καινοτομίες και Επιχειρήσεις. Όλα τα παραπάνω, σε συνάρτηση με τη γενικότερη ιστορία του Κράτους, διότι το Ναυτικό αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας. Το Ναυτικό δεν μένει ανεπηρέαστο από τις ανατάσεις και τις κάμψεις της κοινωνίας αλλά ακόμα και στις χειρότερες δυσκολίες τα στελέχη του Πολεμικού Ναυτικού, ανεξάρτητα από τις τυχόν προσωπικές αδυναμίες ή πάθη, είχαν πάντα δύο πράγματα στο μυαλό τους και την ψυχή τους, το καλό του Οπλου και το καλό της χώρας. Το παρόν πονήμα τελικά φιλοδοξεί να παρουσιάσει την ιστορία του Ναυτικού και τα πρόσωπα –διότι το Πολεμικό Ναυτικό ήταν και είναι ο κόσμος του– όχι *οίους δει είναι αλλά οίους είναι*. Καταβλήθηκε μεγάλη προσπάθεια όλα αυτά να παρουσιαστούν με συνοπτικό αλλά ιστορικά ακριβή τρόπο έτσι ώστε, παρόλο που χωρούν σε έναν μόνο τόμο, ο αναγνώστης να

αποκομίσει μια αίσθηση πληρότητας και να παροτρυνθεί να εμβαθύνει μελετώντας την προτεινόμενη βιβλιογραφία και τις υποδεικνυόμενες πηγές.

Για τη δημιουργία του βιβλίου χρησιμοποιήθηκε πρωτογενές και δευτερογενές υλικό. Από τους συγγραφείς στους οποίους ανέτρεξα αξίζει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στον Αντιναύαρχο Δημήτριο Φωκά (1886-1966), ο οποίος με τα συγγράμματά του έχει φωτίσει πολλές περισσότερες ή λιγότερο γνωστές περιόδους της ιστορίας του Πολεμικού Ναυτικού. Τα έργα του *Χρονικά του Ελληνικού Βασιλικού Ναυτικού 1833-1873*, *Ο Στόλος του Αιγαίου και Εκθεσίο επί της δράσεως του Βασιλικού Ναυτικού κατά τον πόλεμον 1940-1944* αποτελούν σημαντικές και έγκυρες πηγές για τον ερευνητή της ιστορίας του Πολεμικού Ναυτικού. Ο Αντιναύαρχος Δημήτριος Φωκάς ήταν ο ουσιαστικός ιδρυτής της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού και ο πρώτος οργανωτής και μελετητής των ναυτικών αρχείων. Από πρωτογενείς πηγές ερευνήθηκαν τα αρχεία της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού, του Εθνικού και Ιστορικού Μουσείου, των Γενικών Αρχείων του Κράτους, του Ναυτικού Μουσείου της Ελλάδος καθώς και Νόμοι, Διατάγματα και δημοσιεύματα στον Τύπο της εκάστοτε εποχής.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τα ακόλουθα πρόσωπα: Τον Διευθυντή της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού Πλοίαρχο Ιωάννη Διαμαντάκη ΠΙΝ αλλά και τους προκατόχους του Αρχιπλοίαρχο *ε.α.* Λεωνίδα Τσιαντούλα ΠΙΝ και Πλοίαρχο *ε.α.* Σπυρίδωνα Μιμικό ΠΙΝ για την αμέριστη εμπιστοσύνη που έδειξαν στις προσπάθειές μου. Τον Διοικητή της Υδρογραφικής Υπηρεσίας του Πολεμικού Ναυτικού Αρχιπλοίαρχο Δημήτριο Ευαγγελίδη ΠΙΝ για την εξ ολοκλήρου χρηματοδότηση της Β' έκδοσης. Τον Επίτιμο Α' Υπαρχηγό ΓΕΕΘΑ Αντιναύαρχο *ε.α.* Ιωάννη Παλούμπη ΠΙΝ για την τιμή που μου έκανε να διαβάσει το βιβλίο και να το προλογίσει. Τον Επίτιμο Διευθυντή Β' Κλάδου του ΓΕΕΘΑ Αντιναύαρχο *ε.α.* Αναστάσιο Δημητράκοπουλο ΠΙΝ για τις πολύτιμες συμβουλές και υποδείξεις του κατά τη διάρκεια της πολυετούς συνεργασίας μας. Την Προϊσταμένη του Αρχείου Ιστορικών Εγγράφων της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος κα Μαρία Παπαναστασίου, η οποία τόσο η ίδια όσο και οι συνεργάτες της μου προσέφεραν κάθε δυνατή αρωγή στην αναδίφηση του πλούσιου αρχείου ναυτικού ενδιαφέροντος που υπάρχει στο Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο. Την Πρόεδρο του Ναυτικού Μουσείου της Ελλάδος κα Αναστασία Αναγνωστοπούλου-Παλούμπη και τους συνεργάτες της, η οποία έθεσε στη διάθεσή μου το αρχείο του Μουσείου. Τη φιλόλογο Αθηνά Μαλαπάνη, η οποία επιμελήθηκε το κείμενο από φιλολογικής πλευράς. Τον Κωνσταντίνο Κουκλέλη, ο οποίος διατηρεί σχετικό ιστότοπο (*meziviris.gr*), για την ευγενική παραχώρηση φωτογραφικού υλικού του παππού του, Ναυάρχου Γρηγόριου Μεζεβίου ΒΝ (1891-1978). Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα το προσωπικό της Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού για την πολύπλευρη και αποτελεσματική υποστήριξη στη δημιουργία του έργου.

Αυτό το βιβλίο αφιερώνεται στη μνήμη του πατέρα μου, Κωνσταντίνου Γέροντα, ανωτάτου Αξιωματικού του ΠΙΝ, για τις αξίες και αρχές που μου έδωσε, οι οποίες αποτελούν πολύτιμο και παντοτινό οδηγό ζωής.

Παναγιώτης Γέροντας
Υποπλοίαρχος (Ο) ΠΙΝ

Κεφάλαιο 1

Εθνική Παλιγγενεσία

1. Πριν από το 1821

1.1 Αίτια παρακμής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και οι συνέπειες για τους Έλληνες

Ηδη από την κατάκτηση της Κρήτης το 1669 από τους Οθωμανούς ξεκινά αργά αλλά σταθερά η παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, παρόλο που αυτή είχε φτάσει με τις πολιορκίες της Βιέννης (πρώτη πολιορκία: 1529, δεύτερη πολιορκία: 1683) στη μέγιστη επέκτασή της. Πιο συγκεκριμένα, εκτεινόταν στα ανατολικά μέχρι τον Περσικό Κόλπο και στα δυτικά μέχρι τα παράλια του Αδριατικού Πελάγους. Ως μία από τις αιτίες της παρακμής θα μπορούσαν να θεωρηθούν οι μακροχρόνιες συγκρούσεις των Οθωμανών με την Αυστρία, τη Βενετία και τη Ρωσία, οι οποίες προκαλούσαν προβλήματα στην οικονομία, το εμπόριο και την κοινωνία της Αυτοκρατορίας. υτές οι συγκρούσεις κατέληξαν στη συνθήκη του Κάρλοβιτς (1699), με την οποία η Οθωμανική Αυτοκρατορία υπέστη σημαντικές εδαφικές απώλειες. Κατά τη διάρκεια του πολέμου αυτού, η Βενετία είχε σημαντικές επιτυχίες στη μητροπολιτική Ελλάδα με στρατηγό τον *Morosini*.

Αναπόφευκτα, αυτή η κατάσταση επηρέαζε και τους Έλληνες, οι οποίοι ήταν υπήκοοι της Αυτοκρατορίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι ταλαιπωρίες των Ελλήνων νησιωτών με τις τουρκικές ναυτολογίες. Συγκεκριμένα, ως το 1682, έτος κατά το οποίο οι Οθωμανοί καθιέρωσαν τη χρησιμοποίηση ιστιοφόρων στο στόλο τους, έπρεπε να καλύπτουν μεγάλα κενά σε ανθρώπινο δυναμικό για τις κωπήλατες γαλέρες τους. Για το σκοπό αυτόν άρχισαν να διενεργούν εκστρατείες στα νησιά και τα παράλια του Αιγαίου,¹ οι οποίες κατέληγαν στη βίαιη συγκέντρωση χιλιάδων ανδρών στην Κωνσταντινούπολη προκειμένου να στελεχωθούν τα κότεργα του Οθωμανικού στόλου. Επιπλέον, ο νησιωτικός κόσμος ήταν εκτεθειμένος στους Χριστιανούς κουρσάρους και τους μουσουλμάνους πειρατές εκτός από Οθωμανούς κυρίαρχους. Κάποια προστασία και ανακούφιση ένωσαν οι νησιώτες μετά την αύξηση των αρμοδιοτήτων των Ελλήνων Μεγάλων Διεργμηνέων, ιδίως κατά τα έτη του Παναγιώτη Νικουσίου (1661-1673) και του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου (1673-1709). Αξίζει να σημειωθεί ότι κάτι ανάλογο με την αναρχία στη θάλασσα συνέβαινε και στη στεριά. Οι Έλληνες κλέφτες και αρματολοί είχαν ήδη αρχίσει να προσανατολίζονται στη Ρωσία και όχι στις δυτικές δυνάμεις για να εισπράξει βοήθεια το υπόδουλο έθνος.²

¹ Σφυρόερας (1971), 34-35.

² Βλαχογιάννης (1935), 75-84.

Οι πολεμικές σημαίες της Υδρας, των Σπετσών και των Ψαρών. Οι σημαίες αυτές έφεραν τα εξής σύμβολα: τον Σταυρό (Χριστιανισμός), την ημισέληνο (ισλαμισμός), τον όφιν (φρόνηση, σύνεση, εξυπνάδα), το πτηνό (η Θεία Χάρη) και την άγκυρα (σταθερότητα και ναυτοσύνη). Ο Σταυρός πατά την ημισέληνο δεικνύοντας την ανάσταση του Ελληνικού Γένους η οποία θα γίνει με φρόνηση (όφιν) και σταθερότητα στο σκοπό (άγκυρα). Παράλληλα το πτηνό που περιπττάται δηλώνει την άνωθεν βοήθεια του Θεού.

Τέλος, λόγω της ύπαρξης της ισχυρής Αυστρίας στον Βορρά και της Βενετίας στη Δύση διευρύνθηκαν οι πνευματικοί ορίζοντες των Ελλήνων. Οι νέες μορφές πολιτικής σκέψης, η μετανάστευση και οι εμπορικές συναλλαγές με τη Δυτική Ευρώπη αποτέλεσαν τους καρπούς της επικοινωνίας αυτής.³

1.2 Η συνέχεια των συγκρούσεων και της παρακμής

Η επόμενη μεγάλη σύγκρουση ήταν εκείνη με τους Ρώσους του Μεγάλου Πέτρου και της Αικατερίνης της Μεγάλης. Εμπνευστές της εκστρατείας των Ρώσων στην Ελλάδα ήταν οι τρεις αδελφοί Γρηγόριος, Αλέξιος και Θεόδωρος Ορλώφ. Στο σχεδιασμό της επιχείρησης σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν επιφανείς Έλληνες, στελέχη του Ρωσικού Στρατού. Ο Γεώργιος Παπαϊωάννης, ο Μαρίνος Χαρβούρης και ο Πέτρος Μελισσηνός.

Η Αικατερίνη η Μεγάλη πείστηκε ότι μια χριστιανική εκστρατεία κατά των Οθωμανών για την απελευθέρωση των υπόδουλων λαών των Βαλκανίων θα ήταν σύμφωνη με τα ρωσικά συμφέροντα. Μια κάθοδος του Ρωσικού Στόλου στη Μεσόγειο θα διευκόλυνε τα πράγματα γι' αυτόν το σκοπό. Αρχικά, η εκστρατεία είχε μεγάλη επιτυχία στην Πελοπόννησο, κυρίως λόγω της μεγάλης συμμετοχής των Ελλήνων, με αποτέλεσμα να επεκταθεί και στη Στερεά Ελλάδα. Μάλιστα, ο κουρσάρος Μητρομάρας, αφού ύψωσε στο πλοίο του τη ρωσική σημαία, κατέλαβε τη Σαλαμίνα. Παρ' όλα αυτά, οι αγριότητες που διέπραξαν οι επαναστάτες, οι οποίες συσπείρωσαν τους Οθωμανούς, η αποτυχία τους να καταλάβουν στρατηγικές θέσεις, καθώς και η κάθοδος Τούρκων από τον Βορρά, έγειραν την πλάστιγγα υπέρ των Οθωμανών. Η επανάσταση είχε παρόμοια εξέλιξη στην Κρήτη και στο Σούλι.

Αντιθέτως, στο Αιγαίο, οι Οθωμανοί υπέστησαν δεινή ήττα στη ναυμαχία στο Τσεσμέ, όπου για μία ακόμη φορά οι Έλληνες νησιώτες παρείχαν καθοριστική βοήθεια παρ' όλες τις δυσχέρειες που αντιμετώπιζαν. Εντούτοις, δεν επικράτησε η άποψη να επιτεθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα στην Κωνσταντινούπολη, αλλά οι Ρώσοι προτίμησαν να εμποδίσουν τη μεταφορά τροφίμων στην πρωτεύουσα, καταλαμβάνοντας τα περίξ των Δαρδανελίων νησιά.

Σε μικρό χρονικό διάστημα οι Ρώσοι κατέλαβαν σχεδόν όλα τα νησιά των Κυκλάδων. Η κυριαρχία τους στο Αιγαίο, με συνέπεια την καταστροφή νηοπομπών και παραλιακών βάσεων, κράτησε τέσσερα ολόκληρα χρόνια. Τελικά, η εκστρατεία αυτή κατέληξε στην υπογραφή της συνθήκης Κιουτσούκ-Καϊναρτζή (1774), η οποία ωφέλησε πολύ την ελληνική ναυτοσύνη, καθ' όσον τα ελληνικά εμπορικά πλοία θα μπορούσαν πλέον να πλέουν ελεύθερα με ρωσική σημαία.

Η επόμενη επέμβαση της Ρωσίας στα εσωτερικά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας δεν άργησε να έρθει. Η Αικατερίνη η Μεγάλη είχε υιοθετήσει το σχέδιο δημιουργίας μιας ελληνικής αυτοκρατορίας στον Νότο υποχείριο της Ρωσίας, ενώ παράλληλα θα προωθούντο οι εδαφικές επιθυμίες της Ρωσίας και στη Μολδοβλαχία. Για τις ναυτικές επιχειρήσεις στο Ιόνιο και το Αιγαίο η Ρωσία χρησιμοποίησε τον Λάμπρο Κατσώνη, ο οποίος αφού συγκέντρωσε περίπου είκοσι πλοία, το 1788 πολιορκίωσε και άλωσε το κάστρο του Καστελόριζου, ενώ παράλληλα λεηλατούσε και τα υπό οθωμανική σημαία πλοία. Τελικά, έτρεψε σε φυγή τον Οθωμανικό Στόλο στα νερά της Καρπάθου. Όμως, παρά τις επιτυχίες του, η συνθήκη του Ιασίου, που υπεγράφη μεταξύ Ρωσίας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας το 1792 έθεσε τέλος στις πολεμικές ενέργειές του.

1.3 Τα αίτια παρακμής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας: Σύνοψη

Σε γενικές γραμμές μπορεί να υποστηριχθεί ότι η Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν το τελευταίο μεσαιωνικό κράτος και τα αίτια της παρακμής της ήταν τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά.

Πάνω: Ο Λάμπρος Κατσώνης (1752-1804) ανέπτυξε ηρωική δράση στο Αιγαίο προκαλώντας τεράστιες ζημιές στον Οθωμανικό Στόλο. Ελαιογραφία, Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο. **Κάτω:** Ο Κατσώνης αρ- νήθηκε να δεχθεί τους όρους της συνθήκης του Ιασίου και οχυρώθηκε στο Πόρτο-Κάγιο της Μάνης. Οι Οθωμανοί με τη βοήθεια των Γάλλων του επιτέθηκαν, αλλά τους απέκρουσε. Τελικά αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το φρούριο. Κάτω: Η τελευταία ναυμαχία του Κατσώνη στο Πόρτο-Κάγιο. Ελαιογραφία, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο.

Ο Αλέξιος Ορλώφ. Μετά την αποχώρηση των ρωσικών δυνάμεων, ανέλαβε την ηγεσία του στόλου. Κορυφαίο επίτευγμά του η Ναυμαχία στο Τσεσμέ. Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη.

³ Αγγέλου (1954), 128-149; Τομαδάκης (1953), 7.

Όταν η επέκταση του κράτους διεκόπη, δεν υπήρξε μια ιδεολογία να αντικαταστήσει την ιδεολογία του παγκόσμιου ισλαμικού κράτους (*daru 'l-islam*). Η άρχουσα οθωμανική τάξη με τη νομαδική-πολεμική προέλευσή της διακρίθηκε στον στρατό και τη διοίκηση, αλλά αδυνατούσε να ανταποκριθεί στον επιχειρηματικό τομέα, με αποτέλεσμα ο πλούτος της αυτοκρατορίας να συγκεντρωθεί στα χέρια των υπόδουλων χριστιανικών λαών, ιδίως των Αρμενίων και των Ελλήνων,⁴ αλλά και των Εβραίων. Αυτή η διαδικασία λάμβανε χώρα παράλληλα με άλλες κοινωνικές και οικονομικές παθογένειες, όπως η φυγή των χωρικών προς τις πόλεις,⁵ η διαφθορά, αλλά και η σταδιακή αφύπνιση των εθνικών συνειδήσεων.

Από την άλλη πλευρά, οι εξωτερικοί εχθροί της Αυτοκρατορίας (Αυστρία, Ρωσία και, γενικά, τα τότε κράτη της Δύσης) όχι μόνο επιβουλεύονταν τα εδάφη της, αλλά και αναμειγνύονταν στα εσωτερικά της ζητήματα, εκμεταλλευόμενοι τη δυσφορία των υπόδουλων λαών, τους οποίους καλούσαν συχνά σε επαναστάσεις.⁶

⁴ Ευελπίδης (1950).

⁵ A ntoniadis-Bibicou (1965), 365-379.

⁶ Ιστορία του Ελληνικού Έθνους (1975), τόμος ΙΑ', 408-416.

Μεταφραστικές δυσκολίες

Στην παρούσα ενότητα αναλύονται ορισμένες από τις μεταφραστικές δυσκολίες που απαντήθηκαν κατά τη διάρκεια της μεταφραστικής διαδικασίας και πώς αυτές επιλύθηκαν.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Στη σύγχρονη και ταραγμένη γεω-στρατηγική πραγματικότητα»	“ In today’s turbulent geostrategic reality”

Ήδη από την πρώτη περίοδο του βιβλίου χρειάστηκε η μετατροπή του επιθετικού προσδιορισμού «σύγχρονη» σε χρονικό προσδιορισμό ούτως ώστε να αποφευχθεί μία περίπλοκη συντακτικά περίοδος. Επιλέχθηκε η απόδοση “In today’s turbulent geostrategic reality” αντί της “In the current turbulent geostrategic reality” ώστε να μην υπάρξει μια σειρά επιθέτων.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Η αναψηλάφηση των ιστορικών γεγονότων»	“The review of historical events”

Αναψηλάφηση: Η απόδοση του όρου «αναψηλάφηση» αποδείχθηκε προβληματική λόγω των πολλαπλών σημασιών που μπορεί να πάρει η λέξη. Σύμφωνα με το Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Μανώλη Τριανταφυλλίδη οι σημασίες του όρου είναι: *α. ψάχνω, ερευνώ κτ. πάλι ή πολύ προσεκτικά. β. (νομ.) έκτακτο ένδικο μέσο με το οποίο ζητείται η κατάργηση μιας τελεσίδικης απόφασης και η επανάληψη της εκδίκασης μιας υπόθεσης κάνω αναψηλάφηση μιας υπόθεσης, μιας δίκης.* Με την βοήθεια του λεξικού, το οποίο παραθέτει συνώνυμους όρους κατέληξα στην απόφαση ότι ο συγγραφέας αναφέρεται σε «αναθεώρηση», «επανεξέταση» ιστορικών γεγονότων. Επίσης μέσω του συγκεκριμένου φαίνεται ότι στην προκειμένη περίπτωση χρησιμοποιείται με αυτή την έννοια, για αυτό και μεταφράστηκε ως “review”, όρος ο οποίος εμπεριέχει αυτή τη σημασία, δηλαδή τη σημασία του «αναθεωρώ», «επανεξετάζω».

Μεθ’ορμής ακαθέκτου: Όσον αφορά στον τίτλο του βιβλίου, η φράση «μεθ’ορμής ακαθέκτου» αποτελεί μέρος του μνημειώδους σήματος του Ναυάρχου Κουντουριώτη προς τα πλοία του Στόλου πριν την έναρξη της Ναυμαχίας της Έλλης, όπως πληροφορούμαστε και στον πρόλογο του βιβλίου. Βρέθηκε μετά απο έρευνα στο διαδίκτυο, μεταφρασμένη η φράση αυτή ως “unstoppable force” σε βιβλίο του James A. Shneer (2012) με τίτλο “Lucky Uncle George”. Ωστόσο, για την απόδοση του τίτλου θεωρήθηκε κατάλληλη και η έκφραση “indomitable drive” γιατί αποδίδει νοηματικά τον πρωτότυπο όρο εξίσου αποτελεσματικά και δηλώνει την αποφασιστικότητα και το πάθος από το οποίο διαπνεόταν ο Ναύαρχος Κουντουριώτης.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
Το «ΜΕΘ’ΟΡΜΗΣ ΑΚΑΘΕΚΤΟΥ» δεν είναι απλά ένα ιστορικό βιβλίο. Είναι ένα πόνημα...»	“INDOMITABLE DRIVE” is not just a history book. It’s a piece of work...”

Πόνημα: Δύσκολη ήταν και η απόδοση του όρου «πόνημα» ο οποίος εν τέλει αποδόθηκε ως “piece of work” ενώ εναλλακτική απόδοση αποτελούσε ο όρος “project”. Σύμφωνα με το λεξικό Τριανταφυλλίδη, ως «πόνημα» ορίζεται: *το έργο, η εργασία, το αποτέλεσμα της εργασίας* καθώς επίσης και *το συγγραφικό έργο*, όπως στο δικό μας απόσπασμα. Σύμφωνα με το ηλεκτρονικό λεξικό Merriam Webster ένας από τους ορισμούς του “piece of work” είναι “product produced through sb’s effort” άρα η σύμφραση “piece of work” αποδίδει καλύτερα τον ελληνικό όρο «πόνημα» καθώς εμπεριέχει το νόημα του αποτελέσματος της εργασίας. Το project αντιθέτως αποτελεί ένα πιο γενικό όρο.

Στο διάβα των αιώνων: Αντί να επιλέξω την απόδοση του με την έκφραση “over the centuries” θεώρησα πως θα ήταν πιστότερη η απόδοσή του με την έκφραση “in the course of centuries” ώστε να διατηρηθεί η λογοτεχνική χροιά και στην αγγλική.

Υπεροπλία: Με τον όρο «υπεροπλία», δηλαδή την υπεροχή σε όπλα ως προς τον αντίπαλο, δεν βρέθηκε ένας ισοδύναμος μονολεκτικός όρος στην αγγλική για αυτό μεταφράστηκε περιφραστικά ως “superiority in armament”.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«...κεντρικό ρόλο στη νικηφόρο πορεία του Ναυτικού, δεν έπαιξε ούτε η υπεροπλία , ούτε η άρτια υλικοτεχνική υποδομή .»	“...neither the superiority in armament nor the excellent logistics infrastructure played a central role in the Navy’s victorious course.”

Υλικοτεχνική υποδομή: Όσον αφορά στον ειδικό όρο «υλικοτεχνική υποδομή», ήταν αρκετές οι πιθανές επιλογές απόδοσής του. Αρχικά ερευνήθηκε ο ακριβής ορισμός του όρου στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Τριανταφυλλίδη: «το σύνολο των υλικών μέσων και των τεχνικών που απαιτούνται για την κατασκευή ενός έργου, για τη λειτουργία μιας επιχείρησης κτλ». Εν τέλει, επιλέχθηκε να αποδοθεί ως “logistics infrastructure”. Σε παράλληλα κείμενα απαντάται και ο όρος “logistics” ο οποίος φαίνεται να αποτελεί υπερώνυμο, να έχει πολλαπλές έννοιες. Μία όμως από τις κύριες σημασίες του είναι η υλικοτεχνική υποστήριξη, επειδή όμως ο συγγραφέας στο κείμενο-πηγή χρησιμοποιεί τον όρο «υποδομή» μεταφράστηκε ως “logistics infrastructure” και όχι ως “logistics support”. Πολύ πιθανό να μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μόνο ο όρος logistics για την απόδοση του όρου «υλικοτεχνική υποδομή» καθώς μία από τις σημασίες του είναι η υλικοτεχνική υποδομή/υποστήριξη. Ένας άλλος όρος που βρέθηκε να χρησιμοποιείται σε διαδικτυακά παράλληλα κείμενα ήταν και ο “material-technical infrastructure” που κρίθηκε ακατάλληλος διότι οι περισσότερες πηγές στις οποίες γινόταν χρήση του ήταν ελληνικές και επομένως αυτό έδειχνε μια «κατά λέξη» απόδοση.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«...κρατώντας τας Σημαίας επηρμένας στους ιστούς, χωρίς να τας υποστείλουν ποτέ.»	“...they kept their Flags on the masts, without ever lowering them.”
«...όχι οΐους δεῖ εἶναι ἀλλὰ οΐους εἶναι.»	“...not as they should be, but as they are.”

«Κρατώντας τας Σημαίας επηρμένας στους ιστούς, χωρίς να τας υποστείλουν ποτέ»: Ένα ακόμα μεταφραστικό πρόβλημα ανακύπτει από την χρήση καθαρεύουσας ή αρχαίων ελληνικών στο κείμενο-πηγή. Όπου απαντάται αυτό το φαινόμενο, κατανοήθηκε αρχικά το νόημα της εκάστοτε περιόδου και έπειτα μεταφράστηκε στην σύγχρονη μορφή της αγγλικής γλώσσας. Άλλο ένα παράδειγμα χρήσης αρχαίων ελληνικών στο κείμενο αποτελεί η έκφραση «όχι οΐους δεῖ εἶναι ἀλλὰ οΐους εἶναι». Και σε αυτή τη περίπτωση δεν υπάρχει ακριβής αντιστοιχία, άρα μεταφράστηκε νοηματικά το περιεχόμενο της έκφρασης το οποίο σημαίνει «όχι όπως πρέπει να είναι, αλλά όπως είναι». Το ίδιο ισχύει και για τον όρο «ὄφις». Πιο συγκεκριμένα, ο όρος «ὄφις» ο οποίος αποτελεί αρχαιοελληνικό όρο, η ακριβής απόδοση είναι δύσκολη. Μετά από αναζήτηση βρέθηκε ο αγγλοσαξονικός όρος “nædre” ο οποίος αναφέρεται στο φίδι (αντίστοιχο snake, serpent) αλλά θεωρείται άτοπη η χρήση ενός αγγλοσαξονικού όρου σε ένα κείμενο το οποίο απευθύνεται σε αναγνώστες οι οποίοι ενδιαφέρονται για την ιστορία του ελληνικού πολεμικού ναυτικού. Εκτός αυτού, ο όρος “naedre” μπορεί να γίνει αντιληπτός κυρίως μετά από αναζήτησή του, επομένως θεωρήθηκε κατάλληλη η χρήση του όρου “serpent” ο οποίος φαίνεται να προτιμάται σε λογοτεχνικά ή ιστορικά κείμενα. Οι όροι “snake” και “serpent” έχουν μικρές σημασιολογικές διαφορές μεταξύ τους οι οποίες αφορούν στην μορφή του συγκεκριμένου ερπετού. Ο όρος “serpent” αποτελεί μια πιο λόγια μορφή άρα θεωρείται κατάλληλος για το μετάφρασμα.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Καράβια άνευ ικανού εμψύχου υλικού, είναι μόλυβδος βαρύς βυθιζόμενος εντός ύδατος.»	“Ships without capable personnel are nothing but heavy lead that sinks in water”.

Τα λόγια του Ναυάρχου Κουντουριώτη βρέθηκαν μεταφρασμένα στο διαδίκτυο από αναξιόπιστη πηγή (Wikipedia). Παρ’όλα αυτά, καθώς κρίθηκε σωστή η απόδοσή τους, χρησιμοποιήθηκε αυτολεξεί. Και σε αυτή τη περίοδο, σαφώς, η χρήση του όρου «ύδωρ» αποδεικνύει την ύπαρξη πολλαπλών όρων στην ελληνική για την ίδια έννοια, ενώ στην αγγλική δεν υπάρχει άλλος όρος για το «νερό» παρά μόνο το “water”. Ακόμα, η επεξήγηση του «έμψυχου υλικού» με την απόδοση “capable personnel” θεωρήθηκε εύστοχη για αυτό και διατηρήθηκε η μεταφρασμένη περίοδος όπως εντοπίστηκε στην προαναφερθείσα πηγή.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«έχουμε γη και πατρίδα, όσο έχουμε πλοία στη Θάλασσα»	“we have land and homeland when we have ships at Sea”

«έχουμε γη και πατρίδα, όσο έχουμε πλοία στη Θάλασσα»: αποτελεί ρήση του Θεμιστοκλή, η οποία βρέθηκε μεταφρασμένη στα αγγλικά σε διαδικτυακές πηγές. Επιλέχθηκε η μετάφραση που δημοσιεύτηκε στην δικτυακή πύλη του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Η ιστορική πραγματικότητα με το τρόπο που καταγράφηκε από τη γραφίδα του υποπλοίαρχου (Ο) Π. Γέροντα ΠΝ...»	“The historical reality, as it was penned by lieutenant (O) P. Gerontas HN...”

Για την μετάφραση του «καταγράφηκε απο τη γραφίδα» προτιμήθηκε το ρήμα “pen” αντί μιας κατά λέξη μετάφρασης. Συγκεκριμένα θα μπορούσε να ειπωθεί η φράση “recorded by the pen” αλλά προκειμένου να αποδοθεί αυτή η πιο λογοτεχνική χροιά, χρησιμοποιήθηκε ένα πιο λογοτεχνικό ρήμα. Σύμφωνα με το λεξικό, το ρήμα “pen” σημαίνει write (literary) δηλαδή «συγγράφω, γράφω». Πρόκειται λοιπόν για ένα λογοπαίγνιο καθώς χρησιμοποιώ ένα ρήμα το οποίο εκτός του ότι εμπεριέχει την έννοια της γραφίδας (pen= γραφίδα, πένα) ισοδυναμεί και νοηματικά με το πρωτότυπο. Επίσης, η συμπύκνωση των περιόδων, διατηρώντας το νόημα σε κάθε περίπτωση, εξυπηρετεί το μετάφρασμα εφόσον στην αγγλική δεν είναι συχνή η χρήση μακροπερίοδου λόγου.

Για την απόδοση Υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα, για την «Υπηρεσία Ιστορίας Ναυτικού» έγινε διαδικτυακή έρευνα για να βρεθεί η επίσημη ονομασία της στα αγγλικά και μεταφράστηκε όπως εμφανίζεται στην επίσημη ιστοσελίδα της Υπηρεσίας στην αγγλική γλώσσα. Το ίδιο ισχύει και για το «Γενικό Επιτελείο Ναυτικού». Οι μεταφράσεις των ονομάτων των Υπηρεσιών έχουν επιλεγεί μόνο από επίσημες και αξιόπιστες πηγές του διαδικτύου.

Αναφορικά με τους βαθμούς των αξιωματικών του Πολεμικού Ναυτικού, δεν υπήρξαν έντονα μεταφραστικά προβλήματα. Για την απόδοση του «υποπλοίαρχος» επιλέχθηκε ο αντίστοιχος βαθμός “lieutenant” κι όχι “chief mate” ο οποίος αναφέρεται στον υποπλοίαρχο εμπορικού πλοίου και όχι πολεμικού.

Υπήρξαν όροι που ήταν εύκολοι στην απόδοσή τους στην αγγλική καθώς έχουν υιοθετηθεί είτε από την ελληνική είτε από την λατινική γλώσσα. Για παράδειγμα «εκατόμβες θυμάτων», ο όρος «εκατόμβη» έχει αποδοθεί και στην αγγλική γλώσσα ως hecatomb. Επιπλέον, ο ιστορικός όρος «κλέφτες και αρματολοί» δεν έχει μεταφραστεί, αντιθέτως, έχει παγιωθεί στην αγγλική ως “klephts and armatoloi”.

Επετειολόγιο: Για τον όρο «επετειολόγιο» δεν απαντάται στην αγγλική αντίστοιχος μονολεκτικός όρος, για αυτό μεταφράστηκε περιφραστικά ως “anniversary list”.

Δράκα: Για την απόδοση του όρου «δράκα» δεν βρέθηκε ισοδύναμος όρος στην αγγλική. Υπάρχουν πολλοί όροι, βέβαια, οι οποίοι νοηματικά είναι ίδιοι αλλά δίχως την αντίστοιχη λογοτεχνική χροιά του ελληνικού όρου. Σύμφωνα με το Λεξικό Τριανταφυλλίδη, «δράκα» ορίζεται ως «*ό,τι χωράει η χούφτα του ανθρώπου.*» Με βάση αυτόν τον ορισμό, η «δράκα» μεταφράστηκε ως “handful”.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Το πώς μπόρεσε μια δράκα εμπορικών μικρών ιστιοφόρων, εξοπλισμένων με πυροβόλα μικρού βεληνεκούς...»	“It is remarkable that a handful of small merchant sailing ships, equipped with short-range weapons ...”

Πυροβόλα: Ένας άλλος όρος που αποδόθηκε έπειτα από εκτενή αναζήτηση ήταν τα «πυροβόλα», με τα οποία ήταν εξοπλισμένα τα ελληνικά ιστιοφόρα. Προτού αποδοθεί ο όρος στα αγγλικά, πρέπει να κατανοηθεί η σημασία του στο πρωτότυπο, σε τι ακριβώς αναφέρεται ο συγγραφέας. Σύμφωνα με το λεξικό Τριανταφυλλίδη, το «πυροβόλο» ορίζεται ως: **1.** (ως επίθ.) ~ όπλο, που εκτοξεύει βλήμα μέσα από ειδικό σωλήνα (κάννη) με τη δύναμη των αερίων τα οποία παράγονται από την καύση ορισμένης εκρηκτικής ύλης, συνήθ. πυρίτιδας: **2.** μη φορητό πυροβόλο όπλο, συνήθ. τοποθετημένο πάνω σε τροχούς, που εκτοξεύει μεγάλα βλήματα σε σχετικά μεγάλη απόσταση. Αυτό που δεν επεξηγείται στο πρωτότυπο ωστόσο είναι εάν τα συγκεκριμένα ιστιοφόρα του ελληνικού κράτους ήταν επανδρωμένα και με τα δύο είδη όπλων, φορητά και μη. Μετά από αναζήτηση σχετικά με τον οπλισμό των ιστιοφόρων της περιόδου εκείνης, βρέθηκε ότι ήταν

εξοπλισμένα με φορητά και μη πυροβόλα. Υπάρχουν πολλοί όροι οι οποίοι θα μπορούσαν να αποδώσουν την έννοια αυτή, όπως για παράδειγμα, “artillery”, “guns”, “firearm”, “weapons”, “arms”, “armament”. Ο όρος “firearm” ορίζεται ως “a gun that can be carried easily”, επομένως αφορά μόνο σε φορητά όπλα. Από την άλλη, ο όρος “artillery” αναφέρεται σε “large guns that are moved on wheels or metal tracks, or the part of an army that uses these” άρα ούτε αυτός ο όρος είναι κατάλληλος για το συγκεκριμένο απόσπασμα. Όπως προαναφέρθηκε, η έννοια των πυροβόλων σε αυτή τη περίπτωση δεν συμπεριλαμβάνει μόνο φορητά όπλα, καθώς πρόκειται για πυροβόλα εγκατεστημένα επί πολεμικών πλοίων. Για τον λόγο αυτό, κρίθηκε ορθό να αποδοθεί με τον αγγλικό όρο “weapon” (any object used in fighting or war, such as a gun, bomb, knife, etc.) ο οποίος καλύπτει ένα ευρύ φάσμα όπλων άρα αποτελεί μία ασφαλή επιλογή για την απόδοση του ελληνικού όρου «πυροβόλα».

Δεν έχουν τίποτε να ζηλέσουν: Η έκφραση «δεν έχουν τίποτε να ζηλέσουν» δεν μπορούσε να μεταφραστεί κατά λέξη σαφώς, άρα μεταφράστηκε αποδίδοντας το ίδιο νόημα. Η έκφραση αυτή σημαίνει πώς κάτι δεν είναι κατώτερο άρα στη συγκεκριμένη περίπτωση, “were by no means inferior”.

Όσον αφορά δύο ναυτικούς-στρατιωτικούς όρους, ο όρος «Μοίρα» που σημαίνει, μεταξύ άλλων, «μονάδα του ναυτικού» έχει ως ισοδύναμο όρο στην αγγλική το “squadron”. Για τον όρο «τσούρμο» απ’την άλλη που σημαίνει «πλήρωμα πολεμικού ή εμπορικού πλοίου» δεν υπάρχει ακριβής αντιστοιχία και μεταφράστηκε ως “crew”.

Μεγάλη Ιδέα: Το δόγμα της «Μεγάλης Ιδέας» δεν μεταφράστηκε στην αγγλική γλώσσα διότι έγινε κατανοητό μετά από έρευνα πως έχει παγιωθεί να χρησιμοποιείται στην ελληνική του μορφή. Επίσης, παρατίθεται επεξήγησή του, ακριβώς μετά την εισαγωγή του στο κείμενο. Για αυτόν τον λόγο κρίθηκε πως ήταν περιττή η προσθήκη υποσημείωσης στο τέλος της σελίδας.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«...αφενός του σχηματισμού των πολεμικών Μοιρών ιδιωτικών εμπορικών πλοίων, επανδρωμένων με απείθαρχα και ανυπότακτα τσούρμα, σε θεσμικά οργανωμένο κρατικό στόλο, με ιεραρχία, πειθαρχία και σύγχρονη εκπαίδευση... »	“...the aim was to transform the Squadron of private merchant ships manned by an undisciplined and unruly crew into an institutionally organized state fleet with hierarchy, discipline and modern training... ”

Εκπαίδευση: Στο πρωτότυπο υπάρχει αναφορά στην εκπαίδευση του Ναυτικού. Ο όρος «εκπαίδευση» έχει πολλές έννοιες και μπορεί να μεταφραστεί ποικιλοτρόπως. Στην αγγλική γλώσσα είναι λίγο πιο ξεκάθαρη η έννοια καθώς έχουμε τον όρο “education” και τον όρο “training”. Η ουσιαστική διαφορά ανάμεσα στους δύο όρους είναι ότι το “education” ορίζεται ως η διαδικασία εκμάθησης με στόχο την απόκτηση γνώσης, ενώ το “training” συμπεριλαμβάνει ακόμα την έννοια της εφαρμογής της γνώσης με σκοπό την κατοχή δεξιοτήτων. Εφόσον μιλάμε για εκπαίδευση στα πλαίσια του Ναυτικού θεωρήθηκε πιο κατάλληλος ο όρος “training” καθώς πρόκειται για μία πιο πρακτική εκπαίδευση.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Η Βασιλική δυναστεία αλλάζει φρουρά... »	“ With a new successor to the throne... ”

Αλλάζει φρουρά: Αρχικά, είχε θεωρηθεί κυριολεκτική η σημασία της φράσης «αλλάζει φρουρά». Μετά από αναζήτηση σε λεξικά και λόγω του συγκεκριμένου έγινε αντιληπτή η χρήση της ως έκφραση που ορίζεται ως «η εναλλαγή, η αντικατάσταση κυρίως των παλαιότερων από τους νεότερους». Για την μετάφραση της δεν βρέθηκε ακριβής αντιστοιχία όποτε μεταφράστηκε νοηματικά ως “with a new successor to the throne”.

«Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα το Πολεμικό Ναυτικό είναι πλέον ώριμο»: Στο κείμενο γίνεται χρήση ιστορικού ενεστώτα ο οποίος απαντάται και στην αγγλική γλώσσα. Στην αγγλική γραμματική, ονομάζεται “historic present” και έχει την ίδια χρήση με αυτή της ελληνικής γραμματικής, δηλαδή αποσκοπεί στο να προσδώσει παραστατικότητα στον λόγο. Πρόκειται για μια ρηματική φράση σε ενεστώτα, παρόλο που αναφέρεται σε ένα γεγονός που έλαβε χώρα στο παρελθόν. Διατηρήθηκε επομένως η γραμματική επιλογή του συγγραφέα και στο μετάφρασμα.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«...πως πολλοί αξιωματικοί του Ναυτικού ιστοριοδίφες και ιστορικοί έχουν γράψει και παρουσιάσει...»	“...many naval officers, both antiquarians and historians have written and presented...”

Ιστοριοδίφης: Ένας ακόμη όρος που παρουσίασε δυσκολίες στην απόδοση του ήταν ο «ιστοριοδίφης» Το λεξικό Τριανταφυλλίδη ορίζει την έννοια του ως «αυτός που ασχολείται με την αναζήτηση, συλλογή, κατάταξη και παρουσίαση υλικού (εγγράφων, εντύπων, αρχείων κτλ.) χρήσιμου για ιστορικές μελέτες». Μετά από αναζήτηση στο διαδίκτυο σε παράλληλα δίγλωσσα σώματα κειμένων παρατηρήθηκε η τάση να μεταφράζεται ο «ιστοριοδίφης» ως “*historian*” (= ιστορικός) κάτι που θεωρήθηκε άστοχο εφόσον ο ιστορικός θεωρείται επιστήμονας που ασχολείται με την μελέτη και την έρευνα της ιστορίας. Ο «ιστοριοδίφης» από την άλλη μπορεί να είναι κάποιος που ασχολείται και ερασιτεχνικά και όχι απαραίτητα επαγγελματικά με την συλλογή υλικού χρήσιμου για ιστορικές μελέτες. Εξάλλου τα κείμενα αυτά τα οποία κάνουν λόγο για «ιστοριοδίφες» δεν αναφέραν τον όρο του «ιστορικού» όπως γίνεται στο εν λόγω πρωτότυπο κείμενο. «Είναι αλήθεια πως πολλοί αξιωματικοί του Ναυτικού ιστοριοδίφες και ιστορικοί...» Άλλες αποδόσεις του όρου «ιστοριοδίφης» που εντοπίστηκαν ήταν οι “*history researcher*” και “*antiquarian*”. Επειδή θεωρήθηκε πως οι δύο όροι “*historian*” και “*history researcher*” είναι νοηματικά παρόμοιοι και παραπέμπουν και οι δυο σε επιστημονικό επίπεδο, επιλέχθηκε ο όρος “*antiquarian*” ο οποίος ορίζεται ως “*an aficionado or student of antiquities or things of the past*”. Καθώς, λοιπόν, εμπεριέχει την έννοια της ενασχόλησης, της ερασιτεχνικής δραστηριότητας επιλέχθηκε ως ο πιο κατάλληλος όρος.

Όπλο: Ο στρατιωτικός όρος «στελεχών του Όπλου» αποδόθηκε ως “*officers of the Arm*” μετά από διαδικτυακή έρευνα. Σύμφωνα με επίσημη ιστοσελίδα του Γενικού Επιτελείου Στρατού, «οι δύο βασικοί κλάδοι του Στρατού είναι τα Όπλα και τα Σώματα. Όπλα είναι τα στοιχεία του Στρατού, των οποίων κύρια αποστολή είναι η διεξαγωγή του αγώνα ή η άμεση συμμετοχή σε αυτόν». Το «Όπλο» αποδόθηκε ως “*Arm*” ενώ το «Σώμα» για το οποίο επίσης γίνεται λόγος στο κείμενο μεταφράστηκε ως “*Corps*”.

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Οι πολεμικές σημαίες της Ύδρας, των Σπετσών και των Ψαρών»	“The revolutionary flags of Hydra, Spetses and Psara”

Αντί του όρου “*war flag*” επιλέχθηκε ο όρος “*revolutionary flag*” καθώς πρόκειται για τις σημαίες που δημιουργήθηκαν κατά την επανάσταση του 1821 και ακόμα, σε πολλές πηγές βρέθηκε να χρησιμοποιείται περισσότερο και στην ελληνική, ο όρος «επαναστατική σημαία» και όχι «πολεμική σημαία».

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι ταλαιπωρίες των Ελλήνων νησιωτών με τις τουρκικές ναυτολογίες. »	“The hardship sustained by Greek islanders, recruited by Turkish naval forces is a striking example of this.”

Τουρκικές ναυτολογίες: Σε αυτό το σημείο ο συγγραφέας αναφέρεται στους Έλληνες νησιώτες οι οποίοι στρατολογούνταν παρά την θέλησή τους, ώστε να επανδρώσουν τον Οθωμανικό στόλο. Ο ορισμός της ναυτολογίας σύμφωνα με το λεξικό Τριανταφυλλίδη είναι ο ακόλουθος: «κατάταξη στρατεύσιμου κληρωτού στο πολεμικό ναυτικό». Επειδή η περίοδος είναι αρκετά συμπυκνωμένη στο πρωτότυπο κείμενο μεταφράστηκε περιφραστικά ώστε να αποδοθεί το ίδιο νόημα καθώς μετά από έρευνα κατέληξα στο ότι ο όρος «ναυτολογία» δεν θα μπορούσε να μεταφραστεί μονολεκτικά και να διατηρεί ταυτόχρονα το ίδιο νόημα με το πρωτότυπο.

Μακροπερίοδος Λόγος: Ένα από τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετώπισα κατά τη διαδικασία μετάφρασης του κειμένου αυτού ήταν η ύπαρξη ιδιαίτερα μακροσκελών και περίπλοκων συντακτικά προτάσεων. Ο μακροσκελής και περίπλοκος αυτός χαρακτήρας τους άλλοτε διατηρήθηκε στο μετάφρασμα και άλλοτε τροποποιήθηκε (πχ. μέσω του χωρισμού των προτάσεων σε επιμέρους μικρότερες), προκειμένου αυτό να είναι κατανοητό και να μην προκαλεί νοηματική σύγχυση στον αναγνώστη του. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα αποσπάσματα:

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Το πώς μπόρεσε μια δράκα εμπορικών μικρών ιστιοφόρων, εξοπλισμένων με πυροβόλα μικρού βεληνεκούς, να αντιπαρατεθεί στον κραταιό στόλο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που αποτελείτο από τις ναυτικές δυνάμεις της Τουρκίας, της Αιγύπτου, της Τριπολίτιδας και της Τύνιδας, με μονάδες τρίκροτες, δίκροτες και φρεγάτες, αποτελεί ένα κατόρθωμα που μόνο η ευψυχία, η ναυτοσύνη και η τόλμη των Ελλήνων ναυτικών θα μπορούσε να επιτύχει.»	“It is remarkable that a handful of small merchant sailing ships, equipped with short-range weapons, were able to confront the Ottoman Empire’s powerful fleet, which consisted of the naval forces of Turkey, Egypt, Tripolitania and Tunis, as well as two-deckers, three-deckers and frigate units. Such an accomplishment could only be attributed to the fortitude, seamanship and courage of the Greek sailors.”
«Υπήρξε επομένως διπλή η προσπάθεια, αφενός του σχηματισμού των πολεμικών Μοιρών ιδιωτικών εμπορικών πλοίων, επανδρωμένων με απείθαρχα και ανυπότακτα τσούρμα, σε θεσμικά οργανωμένο κρατικό στόλο, με ιεραρχία, πειθαρχία και σύγχρονη εκπαίδευση, αφετέρου μετεξέλιξης των σχεδόν αναλφάβητων θαλασσόλυκων των ιστιοφόρων σκαφών σε εκπαιδευμένα, στις νεώτερες εξελίξεις του ατμού και των οπλικών συστημάτων, στελέχη ενός σύγχρονου Ναυτικού.»	“The effort was therefore doubled; on the one hand, the aim was to transform the Squadron of private merchant ships manned by an undisciplined and unruly crew into an institutionally organized state fleet with hierarchy, discipline and modern training. On the other hand, there was a need to turn the almost illiterate seadogs of sailboats into officers of a modern Navy, who would be trained in the latest developments of steam power and weapon systems.”
«Το Πολεμικό Ναυτικό συμμετέχει στον πόλεμο, δέχεται χτυπήματα και όταν η χώρα, μη αντέχοντας στην εξουθενωτική πίεση δύο αυτοκρατοριών, της ναζιστικής Γερμανίας και της φασιστικής Ιταλίας, συνθηκολογεί και καταλαμβάνεται, είναι το μόνο τμήμα του Ελληνικού κρατικού οργανισμού που οργανωμένα και συντεταγμένα μετασταθμεύει στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου για να συνεχίσει τον αγώ- να στο πλευρό των Συμμάχων.»	“The Navy participates in the war, but is attacked and then the country, unable to withstand the exhausting pressure of the two empires of Nazi Germany and Fascist Italy, capitulates and becomes occupied. However, the Navy relocates to Alexandria, Egypt, in an organized and orderly manner to continue fighting on the side of the Allies, thus becoming the only state agency to do so.”

Πρωτότυπο	Μετάφρασμα
«Ήταν το πάθος και η ναυτοσύνη των Ελλήνων, που δεν λύγισαν μπροστά σε καμιά δυσκολία και δεν υποχώρησαν μπροστά σε κανέναν επιδρομέα, κρατώντας τας Σημαίες επηρμένas στους ιστούς, χωρίς να τας υποστείλουν ποτέ.»	“Instead, it all came down to the passion and the seamanship of the Greeks, who never gave in to the difficulties nor did they capitulate to any invader. Rather, they kept their Flags on the masts, without ever lowering them.”
«Όλα τα παραπάνω, σε συνάρτηση με τη γενικότερη ιστορία του Κράτους, διότι το Ναυτικό αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας.»	“All of the above are considered, in relation to the general history of the State, because the Navy is an integral part of the Greek society.”
«Τον Επίτιμο Διευθυντή Β΄ Κλάδου του ΓΕΕΘΑ Αντιναύαρχο ε.α. Αναστάσιο Δημητρακόπουλο ΠΙΝ για τις πολύτιμες συμβουλές και υποδείξεις του κατά τη διάρκεια της πολυετούς συνεργασίας μας. Την Προϊσταμένη του Αρχείου Ιστορικών Εγγράφων της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος κα Μαρία Παπαναστασίου...»	“Special thanks to the Honorary Director of the Β΄ Branch of HNDGS, Vice Admiral (retd) Anastasios Dimitrakopoulos HN, for his valuable advice and suggestions during our many years of cooperation. My special thanks are extended to the Head of the Archive of Historical Documents of the Historical and Ethnological Society of Greece Mrs. Maria Papanastasiou...”

Ελλειπτικές Περίοδοι: Λόγω του προσωπικού ύφους του συγγραφέα αλλά και της συντακτικής δομής της ελληνικής γλώσσας, υπάρχουν ελλειπτικές περίοδοι στο απόσπασμα. Στην αγγλική γλώσσα που δεν είναι συντακτικά ορθό κάτι τέτοιο, επέλεξα είτε τη σύνθεση της εκάστοτε περιόδου με την προηγούμενη είτε τη προσθήκη ρηματικής φράσης. Η ελλειπτική περίοδος στην τρίτη παράγραφο της σελίδας 5 δεν θα μπορούσε να σταθεί συντακτικά στην αγγλική γλώσσα, για αυτό και προστέθηκε το αντικείμενο που ελειπε («Ήταν το πάθος των...») Όπως επίσης και διέκρινα την περίοδο σε δύο μικρότερες για να περιορίσω τον μακροπερίοδο λόγο από την στιγμή που το νόημα παρέμενε το ίδιο. Συγκεκριμένα, για να αποδώσω σε τι αναφέρεται η περίοδος που ξεκινάει με την φράση «Ήταν το πάθος ...» πρόσθεσα την αγγλική έκφραση “it all came down to” η οποία ορίζεται σύμφωνα με το Oxford Dictionary ως “to be the most important aspect of a situation or problem” για να γίνει κατανοητό τι ήταν αυτό που τελικά έπαιξε κεντρικό ρόλο στην νικηφόρο πορεία του Ναυτικού. Επιπροσθέτως, οι ευχαριστίες του συγγραφέα παρατίθενται σε μια μακροσκελή παράγραφο η οποία αποτελείται από ελλειπτικές περιόδους, καθώς ο συγγραφέας αναφέρει κατευθείαν το πρόσωπο και την ιδιότητα του ατόμου που ευχαριστεί. Για τον λόγο αυτό έγινε η προσθήκη ρηματικών φράσεων όπως “Moreover, I would like to thank...”, “My special thanks are extended to the...”

Συνοψίζοντας, προκειμένου να επιλυθούν τα μεταφραστικά προβλήματα με τα οποία ήρθα αντιμέτωπη, χρησιμοποίησα έντυπα και ηλεκτρονικά λεξικά, παράλληλα κείμενα και διαδικτυακές μεταφραστικές πλατφόρμες με δίγλωσση απεικόνιση. Επίσης, ούτως ώστε να επιτευχθεί ένα άρτιο μεταφραστικό αποτέλεσμα, έλαβα υπόψιν διάφορους παράγοντες όπως το γλωσσικό περιβάλλον στο οποίο χρησιμοποιείται η εκάστοτε λέξη ή φράση στην γλώσσα –στόχο για να επιλέξω την καταλληλότερη απόδοση, τις προθέσεις του πομπού του κειμένου –πηγή ώστε να συμπίπτουν με αυτές του μεταφράσματος, καθώς και να μεταφέρω, όσο δυνατόν καλύτερα, το πληροφοριακό περιεχόμενο του κειμένου –πηγή ώστε το αναγνωστικό κοινό του κειμένου –στόχου να λάβει τις ίδιες πληροφορίες μ’ αυτό του κειμένου –πηγή.

Dictionary of Standard Modern Greek. (n.d.). Copyright (C) 2006 Centre for the Greek Language.

https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html

EU law - EUR-Lex. (n.d.). <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

Merriam-Webster. (n.d.). Dictionary by Merriam-Webster. In *Merriam-Webster*. <https://www.merriam-webster.com/>

Munday, J. (2002). Μεταφραστικές σπουδές: θεωρίες και εφαρμογές. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Oxford Learner's Dictionaries | Find definitions, translations, and grammar explanations at Oxford Learner's Dictionaries. (n.d.). <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>

iate. (n.d.). <https://iate.europa.eu/home>

Lucky Uncle George. (n.d.). Google Books. https://books.google.gr/books?id=27TJAwAAQBAJ&pg=PA8&lpg=PA8&dq=%22sail+with+unstoppable+force%22&source=bl&ots=hA0-GPWbuV&sig=ACfU3U3HIFYWl33Ssg-tl0k7bEvIeqbzHQ&hl=el&sa=X&ved=2ahUKEwjvne_bx7j9AhXpi_0HHfbYC4UQ6AF6BAgnEAM#v=onepage&q=%22sail%20with%20unstoppable%20force%22&f=false

User, S. (2021). Archive of historical documents. www.nhmuseum.gr.
<https://www.nhmuseum.gr/en/departments/archive-of-historical-documents>

View of Review of Yannis Skalidakis', Η ελεύθερη Ελλάδα: Η εξουσία του ΕΑΜ στα χρόνια της κατοχής (1943-1944) [Free Greece: The power of EAM in the occupation years, 1943–44] | *Historein.* (n.d.). <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/historein/article/view/9021/12870>

View of Review of: Epaminonda I. Stamatiade, BIOGRAFIILE MARILOR DRAGOMANI (INTERPRETI) GRECI DIN IMPERIUL OTOMAN,[The lives of the Greek great dragomans (interpreters) in the Ottoman Empire] translation from Greek and translator's foreword by Constantin Erbiceanu, preface by Ioan-Aurel Pop, edition supervised, afterword and notes by Rodica Baconsky and Alina Pelea, Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2016, 148 pages. (n.d.).
<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/historicalReview/article/view/22806/19430>

Wikipedia contributors. (2023). Pavlos Kountouriotis. *Wikipedia*.
https://en.wikipedia.org/wiki/Pavlos_Kountouriotis

Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ). (2023, February 3). *Chief of Staff - Hellenic National Defence General Staff - Official website*. Hellenic National Defence General Staff - Official Website.
<https://geetha.mil.gr/en/chief-of-staff/>

Ενημέρωσης, Δ., & Ενημέρωσης, Δ. (2022, December 6). The Deputy Minister of National Defence Nikolaos Hardalias attends the celebrations in honour of the Navy's. *Hellenic Republic Ministry of National Defence*. <https://www.mod.mil.gr/en/the-deputy-minister-of-national-defence-nikolaos-hardalias-attends-the-2/>

Λεξικό *Glosbe* - Όλες οι γλώσσες σε ένα μέρος. (n.d.). Glosbe. <https://el.glosbe.com/>

Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος > Collections > Permanent Exhibition > Pre-Revolutionary Years and the Navy of 1821. (n.d.). <https://www.hmmuseum.gr/en-us/Collections/Permanent-Exhibition/Pre-Revolutionary-Years-and-the-Navy-of-1821>

ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ_ΤΕΥΧΟΣ 82. (2021, September 9). Issuu. https://issuu.com/56984/docs/periplous_82

Πολεμικό Ναυτικό - Επίσημη Ιστοσελίδα. (2022, December 17). *HS SPETSAI (F 453) - Πολεμικό Ναυτικό - Επίσημη ιστοσελίδα*. <https://hellenicnavy.gr/en/fleet/frigates/hs-spetsai-f-45>

